תלמוד ירושלמי · מפרשים · נועם ירושלמי · סדר מועד

נועם ירושלמי על חגיגה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

נועם ירושלמי על חגיגה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/נועם-ירושלמי-על-חגיגה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 11
הלכה ד 14
הלכה ו 16
פרק ב 18
הלכה ג 18
פרק ג 22
הלכה א 22
הלכה ב 27
הלכה ד 30
הלכה ח 34

פרק א

הלכה א

קטע ב

הכל חייבים בראי' חוץ מחש"ו וטומטום כו' נשים ועבדים כו' ובגמ' מתניתין בראית קרבן אבל בראית פנים אפי' קטן חייב מן הדא הקהל את העם האנשים והנשים והטף ואין קטן גדול מטף כו' והנה הק"ע כתב כתבו תוספות בריש מכילתין בד"ה הכל כו' ועוד אמרינן בירושלמי בד"א בראית קרבן אבל בראית פנים בעזרה הכל חייבין כמו בהקהל האנשים והנשים והטף וכו' ומיהו שיטת הירושלמי לא יתכן כו' ועוד היכי מחייבין נשים בראית פנים מהקהל הא ולא יראו מוקמי' לראית פנים בעזרה וממעטין נשים מזכורך כו' ועוד בגמר' דקאמר שפטורה מראי' וחייבת בשמחה לפי שיטת הירושלמי הוי מצי למימר שחייבת בראי' בעזרה אלא ודאי כולה שמעתין מוכח דפטורי בכל הראיות ע"כ. ותימא לפי הגירסא שלפנינו לא קשה כלל מנשים. דאף הירושלמי מודה דנשים פטורות מכל הראיות וקרא בראית פנים בעזרה איירי אלא דהכי קאמר דמתני' ע"כ בראית קרבן איירי דהא קטן חייב בראית פנים בעזרה כדילפינן מגזירה שוה דהקהל דהא ליכא קרא דממעט אותו וראי' לזה דקאמר לקמן בשמעתין אמרינן דנשים חייבות בשמחה ואינן חייבות בראי' אך קשה דאמר לקמן בשמעתין כל זכורך לרבות הקטן ומסיק דגזירת הכתוב הוא ומשמע דמדאורייתא הוא ולמה לי קרא תיפוק לי' מגזירה שוה דהקהל ויש לומר דשמעתתא דלקמן סובר דטפלים גריעי מנשים וכיון דממעטין מזכורך נשים ה"א למעט מק"ו קטני' לכך אצטרי' קרא לרבות קטני' וכאן סובר דטפלים עדיפי מנשים שבאים לכלל חיוב כו' ע"ש:

ולי נראה כמו שכתב הק"ע דהירושלמי לא קאי אלא אקטנים אבל נשים פטורים אפי' מראית פנים ג"כ. והא שהקשה מהא דאמרינן לקמן בירושלמי קטן ר' ירמי' ור' אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן איזהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו וקטן שומע וקטן מדבר חזרון ואמרון כל זכורך לרבות את הקטן ויימר כל זכורך לרבות החרש למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לחרש ואמאי לא קאמר דילפינן מהקהל לא קשי' דזה אתי לרבות קטנים לראית קרבן וע"ז פליגי ב"ש וב"ה דב"ה סברי כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית שנאמר שלש רגלים וע"ז אתי קרא לרבות דלא ילפינן מהקהל רק לראית פנים בעזרה אבל לא לקרבן ראי':

והא דקאמר בירושלמי מתניתין בראית קרבן אבל בראית פנים אפי' קטן חייב זה לא קאי רק אקטנים אבל נשים ממעטינן מדכתיב כל זכורך וכן בחרש ושוטה פטורים נמי

מראי' ג"כ דהא בהקהל למי פטורין כמו דכתיב למען ישמעון ולמען ילמדון וכן שוטה אמרינן לקמן א"ר לעזר אתה הראת לדעת אלא שהחילוק הוא רק בקטנים וכן נשים פטורין ממצות ראי' ג"כ:

[**והנה** יש להביא ראיה דהירושלמי נמי סובר דנשים פטורות אף מן הראיה נמי מהא דאיתא בירושלמי (פ"י דעירובין ה"א) נשים מניין ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם החייב בתורה חייב בתפילין נשים שאינם חייבות בתורה אין חייבות בתפילין התיבין הרי מיכל בת שאול היתה לובשת תפילין אשת יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בידן חכמים ר' יונה בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה מיכל בת שאול מיחו בה חכמים וא"כ מוכח מהירושלמי שסובר דנשים פטורות והתוס' בעירובין (ד' צ"ו) כתבו בפסיקתא דר' חזקיה בשם ר' אבהו אמרו אשתו של יונה הושבה ולא הביאי שהוא ירושלמי ואיפשר דהכוונה דהיתה עולה לרגל להביא קרבן ראיה ועיי"ש בתוס' ד"ה מיכל כו' ועלי' לרגל משו' דמביאה חולין לעזרה או משום ראית פנים בעזרה שלא לצורך. אך עכ"ז משמע שהי' עולה לרגל על הראי' לחוד וא"כ משמע מהירושלמי שפטורה מן הראי' נמי]:

והנה מהא דאמרי' בחגיג' (ד' ו') רבי תחת ב"ה לדברי ב"ש וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוי א"ל אבוה (כן גריס הרז"ה (בפ"ק דר"ה) דא"ל אבוה שהוא רשב"ג אביו של רבי) וליטעמיך תקשי לך חנה גופה מי לא מיחייבה בשמחה. אלא חנה מפנקותא יתירתא חזי' בי' בשמואל וחשא ביה בשמואל לחולשא דאורחא וכתב הט"א דיש לדקדק מזה דנשים פטורות מן הראי' נמי דלא כהא דירושלמי מדקאמר חנה גופה מי לא מיחייבה בשמחה ולא קאמר נמי בראי' אך לפי מה שביארתי שהירושלמי סובר דנשים פטורות מן הראי' לא קשה מזה הברייתא על הירושלמי

[**אך** אעפ"כ קשה כמו שהקשה הט"א מהך ברייתא על הירושלמי דמאי פריך משמואל אליבא דב"ש משמע דלב"ה ניחא הא לשיטת הירושלמי וכל הפלוגתא דב"ש וב"ה הוא רק לראית קרבן אבל בראית פנים בעזרה אפי' הטף חייב וא"כ קשה אפי' לב"ה דאמאי לא הביאוהו משום ראית פנים בעזרה וכתב הט"א דלא שמיע להירושלמי הך ברייתא שמביא בגמ' שלנו וכ' דבזה מצינו בכמה מקומות דלא שמיע להו מהברייי' שמביא בגמ' שלנו ואפשר לומר דהירו' פליג בזה על הברייתי' והברייי' סוברת כשיטת הש"ס דילן:

והנה הט"א הקשה כיון דלשיטת הש"ס דילן הא דפליגי ב"ש וב"ה הוא רק משום מצות חינוך ולא מדאורייתא וכמו דאמרינן בחגיגה (ד' ד') כאן בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן

שלא הגיע לחינוך ופריך קטן שהגיע לחינוך דרבנן אין ה"נ נקרא אסמכתא בעלמא וא"כ מאי פריך משמואל דילמא אכתי לא גזרו רבנן על חינוך של קטן וכתב הט"א שצריך לומר דקים ליה לרבי שכבר גזרו על חינוך קטן וזהו דוחק לתרץ דקים ליה לרבי שכבר גזרו על מצות חינוך של קטן ע"כ נראה לי שהוא כמו דאיתא בסוף נזיר (ד' ט"ו) נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי וא"כ כיון ששמואל היה נזיר ע"י מה שאמרה חנה ומורה לא יעלה על ראשו וכבר הבאתי בספרי שפת הנחל (דרוש ד') מה שכתב הרד"ק דאיך חל נזירות על שמואל הרי אמרו האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה כו' ואם כי אלקנה הסכים לה אמאי לא הביא זאת הכתוב עיי"ש שהארכתי בזה:

וא"כ תלוי בפלוגתא דאיתא בנזיר (ד' כ"ח) דר' יוחנן אמר הלכה היא בנזיר וריב"ח אמר ר"ל כדי לחנכו במצות כו' ואיתא התם לימא כתנאי עד מתי מדיר את בנו בנזיר עד שיביא שתי שערות דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים מאי לאו תנאי היא דרבי סבר הלכה היא בנזיר ואע"ג דהגיע לעונת נדרים מדיר ואזיל עד שיביא שתי שערות דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים מדיר ואזיל עד שיביא שתי שערות כו' ואיבעית אימא דכ"ע לחנכו במצות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן כו' וא"כ איפשר דרבי נמי סובר שהוא כדי לחנכו במצות וע"כ איתא בברייתא השיב רבי תחת ב"ה לדברי ב"ש וחנה לא עלתה כו' והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוה כו' וא"כ אמאי לא הביאוהו לשמואל להביא עולת ראיה ובאותה שעה ודאי גזרו על חינוך האב. דהא שמואל היה נזיר ואם זה הוא כדי לחנכו במצות א"כ כבר גזרו על חינוך. וא"כ אמאי לא הביאוהו לשמואל משום ראית פנים בקרבן:

וא"כ לפי מה שביארתי דהברייתא אפי' לשיטת הירושלמי נמי ניחא ע"כ איפשר לומר דהירושלמי אזיל לשיטתו שסובר דהא דפליגי ב"ש וב"ה הוא מדאורייתא מדכתיב כל זכורך לא כשיטת הש"ס דילן שהוא רק מדרבנן משום דא"כ מאי מקשה רבי תחת ב"ה לדברי ב"ש וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אבין הוי דילמא לא גזרו על חינוך שהוא דרבנן וכ"ת א"כ איך הדירו לשמואל שיהיה נזיר משום מצות חינוך זה אינו דהא איתא בירושלמי [פ"ד דנזיר ה"ו) ר' יוחנן בשם ר' מאיר בד' דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה וזה א' מהם ב"ש אומרים אין האיש מדיר את בנו בנזיר וב"ה אומרים מדיר את בנו בנזיר וא"כ לב"ש שסוברים דאין אדם מדיר את בנו בנזיר א"כ לא ס"ל דנזיר היה שמואל וא"כ איך אמר השיב רבי תחת ב"ה לדברי ב"ש וחנה לא עלתה כי אמרה עד יגמל הנער והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוה דילמא לא גזרו אז רבנן על מצות חינוך וכ"ת הא

שמואל היה נזיר וא"כ אם הטעם משום דאב חייב לחנך את בנו וא"כ גזרו מצות חינוך והא לשיטת הירוש' ב"ש סוברים דאין אב מדיר את בנו בנזיר וא"כ לא היה שמואל נזיר וא"כ מאי אמר השיב רבי תחת ב"ה לדברי ב"ש. אלא ודאי דפליגי ב"ש וב"ה מדאורייתא מאימתי הקטן חייב בקרבן וע"כ כיון דמדאורייתא הוי שפיר אמר רבי תחת ב"ה לדברי בית שמאי והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוה]

קטע ט

שם בירושלמי הכל מודים בטומטום שנקרע ונמצא זכר ביו"ט הראשון שהוא חייב מה פליגין בשאר הימים חזקי' אמר יראה יראה את שהוא חייב בא' חייב בשני את שאינו חייב בא' חייב בשני אר"י (כצ"ל) כל ז' תשלומין לראשון א"ר אילא מפסח השני למד ר' יוחנן כמה דר"י אמר תמן פסח שני תשלומין לראשון כן הוא אמר הכא כל שבעה תשלומין לראשון ר' הושעי' אמר כל ז' חובה מה נפיק מביניהון גר שנתגייר בשאר הימים על דעתי' דחזקי' ור' יוחנן (כצ"ל) פטור על דעתי' דר' הושעי' חייב אף בטמא כן נטמא בשאר הימים על דעתי' דחזקי' פטור ע"ד דר"י ור' הושעי' חייב:

והנה במ"א כתבתי שלכאורה הפי' הוא נטמא בשאר הימים פי' אם נטמא ביום הראשון אם חייב בשאר הימים והא צ"ל הגירסא על דעתי' דחזקי' ור' יוחנן חייב על דעתי' דר' הושעי' פטור אך א"כ כופל בחנם דהאכבר אמר הנ"מ אם הי' פטור בראשון אם חייב ביום שני ועוד דהא אמר מפסח שני למד ר' יוחנן אלמא דטומאה יש לה תשלומין בפסח שני וכמו דאיתא בחגיגה (ד' ט') אמר ר' ירמי' שאני טומאה דיש לה תשלומין בפסח שני. מתקיף לה ר"פ הניחא למ"ד פסח שני תשלומין לראשון אלא למ"ד פסח שני רגל בפני עצמו מאי איכא למימר. וא"כ כיון דהירושלמי סובר דמפסח שני למד ר' יוחנן וא"כ כיון דטומאה יש לה תשלומין בפסח שני (דלא אמרינן רגל בפני עצמו הוא) א"כ הכא נמי יש תשלומין:

ע"כ נראה לי דצריך לגרוס נטמא בשאר הימים על דעתי' דחזקי' ור' יוחנן חייב על דעתי' דר' הושעי' פטור (פי' דאי אמרינן דהוי תשלומין דראשון ע"כ אפי' נטמא בשאר הימים נמי חייב אע"ג דכל שאינו ראוי לביאה אינה בהבאה אעפ"כ כיון דביום ראשון הי' טהור וא"כ הי' חייב ע"כ חייב נמי בשאר הימים אף על פי שנטמא. אבל לר' הושעי' דאמר כל שבעה חובה ע"כ פטור. והוא כמו שכתבו התוספות בחגיגה (ד' ט') בד"ה כיון דלא חזי בראשון תו לא חזי בשני וכתבו התוספות וצ"ע אם הי' פשוט בראשון וחיגר בשני מי אמרינן כיון דחיובא רמי' עלי' בראשון הו לא פקע מיני' אע"ג דהשתא לא חזי או דילמא כיון דתשלומין זה לזה לר' אושעי' לא מיחייב וכתבו ומיהו כיון דהשתא לאו בר חיובא

הוא לא מצי מייתי לי' הואיל ואינו בביאה לא הוי בהבאה וא"כ משמע מהתוספות דלמ"ד דכולן תשלומין דראשון חייב בראי':

וע"ז אומר בירושלמי נטמא בשאר הימים על דעתי' דחזקי' ור' יוחנן (כצ"ל) על דעתי' דר' הושעי' פטור (פי' דלר' יוחנן דאמר דכולן תשלומין דראשון ע"כ אפי' נטמא בשאר הימים חייב אעפ"י שאינו בהבאה על דעתי' דר' הושעי' פטור שהוא סובר דכל ז' ימים חובה וע"כ כיון דלא הוי תשלומין דראשון ע"כ פטור:

ובזה ביארתי בספרי נחלת יהושע הא דאיתא בירושלמי לקמן הפריש עולת ראי' ומת היורשין חייבין להביאה כו' א"ר בא מחלוקת שמואל ור' יוחנן דתנינן התם האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו היורשין עולתה שמואל אמר במפורשת ור' יוחנן אמר אפי' אינה מפורש והנה הרמב"ם כתב (בה' חגיגה פ"א ה"ו) המפריש עולת ראי' ומת היורשין חייבין להביאה וקשה דהא הרמב"ם פסק בספ"א מה' מחוסרי כפרה דהאשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו היורשין עולתה אעפ"י שלא הפרישתה מחיים כבר נשתעבדו הנכסים לקרבן והשיעבוד דין תורה הוא וא"כ אמאי פסק הרמב"ם בחגיגה דווקא בהפריש:

והנה בספרי עמק יהושע ובספרי נחלת יהושע (סי' ה') הארכתי בזה הרבה עי"ש. וכעת ביארתי בכמה מקומות דלשיטת הירושלמי אי אמרינן דהוי תשלומין דראשון ע"כ אעפ"י שנעשה בר פטור אח"כ נמי חייב דיהבינן לתשלומין כל הדין של עיקר החיוב וכמו שהוא עתה ג"כ בר חיובא: וע"כ לשיטת הירושלמי אם הי' פשוט ביום ראשון אעפ"י שנעשה חיגר אח"כ אעפ"כ חייב וכן אפי' מת חייבין היורשין להביא אעפ"י שהוא מת ואינו בר ביאה אעפ"כ מחוייבים היורשים להביא:

וכן ביארתי כה"ג בירושלמי דתענית (פ"ד ה"ה) ר' יוחנן אומר שיר כו' וביארתי שם דר' יוחנן סובר דכיון דאתי להשלמת יום הבאת הקרבן ע"כ צ"ל השיר כל יום הבאת הקרבן ורשב"ל סובר דאפי' אם היו אומרים שירה בנסכים אעפ"כ לא היו אומרים השירה של יום ד' וא"כ צריך לומר דאילי' בעלמא הוא דנפל בפומייהו:

[**ומזה** קשה לי על התוספות בר"ה בד"ה ונתקלקלו כו' ויש לתמוה אמאי נתקלקלו בשיר והלא בשעת נסכים היה השיר כו' ויכול להמתין מלהביא נסכים עד הלילה או עד למחר כו' וא"כ לפי מה שביארתי דשיטת הש"ס דילן דצריך לומר השירה של יום שמביאין אותו ולא שיר שהיה ראוי ביום הבאת קרבן וכמו שכתבו התוספות שם וא"כ איך הקשו דהא יכול להביא הנסכים למחר. דא"כ היו אומרים שירה של חול והם רצו לומר שירה של יו"ט ואיפשר לומר דאם הי' מניחין לכתחילה ליקרב הנסכים עד למחר ע"כ

סוברים התוס' שאומרים שיר של ר"ה משא"כ אם אירע שלא הקריבו הנסכים באותו יום וצריכין להקריב הנסכים למחר ע"כ כתבו התוס' בערכין (ד' י"ב) שאומרים השיר של יום שמביאין אותו ולא שיר שהיה ראוי ביום הבאת הקרבן ועוד יש לומר דהא שכתבו התוס' בערכין (שם) דאומרים שיר של יום שמביאין אותו ולא שיר שהיה ראוי ביום הבאת הקרבן היינו משום ששניהם שיר של חול. אבל בשיר של יו"ט אם מקריבין הנסכים למחר אומרים השיר של יו"ט דשיר של יו"ט דחי שיר של חול]:

וע"כ ה"נ סובר ר' יוחנן לשיטת הירושלמי דכיון דשאר הימים כולן תשלומין דראשון ע"כ יש להימים אותו הדין של ראשון וכיון שביום הראשון הי' יכול להביא ע"כ מחויב להביא אף שנטמא או נעשה חיגר אח"כ משא"כ לר' הושעי' שאמר כל ז' חובה ע"כ אם הי' פשיט ביום ראשון ונעשה חיגר אח"כ בשני פטור מלהביא. משא"כ לשיטת הש"ס דילן ואף שהתוספות נסתפקו בחגיגה לדברי האומר כל שבעה חובה וכולן תשלומין זה לזה וא"כ משמע מהתוספות דלמ"ד דכולן תשלומין דראשון מחוייב להביא אך הט"א הכריע ששיטת הש"ס דילן דאפי' למ"ד כולן תשלומין דראשון אפ"ה פטור משום שאינו בר הבאה והביא ראי' מדלא אמר בחגיגה (ד' ב') דהכל לאתויי פשוט ביום ראשון ונעשה חיגר בשני וכל זה הוא לשיטת הש"ס דילן שאעפ"י שהוא תשלומין דראשון אעפ"כ יש להתשלומין דין של אותו היום וכיון שאותו היום אינו ראוי להבאה משא"כ לשיטת הירושלמי:

וע"כ קאמר הירושלמי לקמן הפריש חגיגתו ומת היורשים מהו שיביאו אותה ר' אילא אמר יראה יראה הראוי לבוא מביא שאינו ראוי להביא אינו מביא א"ר זעירא כהיא דר"י ור' יונתן תרווייהו אמרי כל בכור בניך תפדה אפי' לאחר מיתה והכא לא יראו פני ריקם אפי' לאחר מיתה א"ר בא מחלוק' שמואל ור' יוחנן דתנינן תמן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה שמואל אמר במפורשת ר' יוחנן אמר אפי' אינה מפורשת והוא משום דשמואל ס"ל שיעבודא לאו דאורייתא ור' יוחנן סובר שיעבודא דאורייי' וכמו דאמרי' בקדושין (ד' י"ג) והוא משום דהירושל' לטעמי' דכיון דשיעבודא דאורייתא ע"כ אפי' שמת ואינו בר ביאה אעפ"כ מחוייבים היורשים להביא אבל לשיטת הש"ס דילן כיון שמת א"כ לא עדיף מפשוט ואח"כ נעשה חיגר דאפי' למ"ד כולן תשלומין דראשון אפ"ה פטור וע"כ כתב הרמב"ם (פ"א מה' חגיגה) המפריש עונת ראי' ומת היורשין חייבין להביאה כו' וכתב הכ"מ ואיתא בירושלמי פ"ק דחגיגה שאם ירשו קרקע היורשים חייבים להביאה אפי' לא הפרישתה מחיים ותמה על שלא פסק הרמב"ם כהירושלמי והלח"מ הוסיף לתמוה (דבפ"א מה' מחוסרי כפרה) כתב הרמב"ם האשה שהביאה

חטאתה אעפ"י שלא הפרישתה מחיים ולמה נקט רבינו הכא המפריש דווקא ולפי מה שביארתי ניחא שפיר דלשיטת הש"ס דילן היינו דווקא בהפרשה שהפריש מחיים:

קטע יט

שם בירושלמי ר' בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא מהו לשלח חגיגתו ביד אחר אמר לי' נשמעינה מהדא מוכי שחין ופולפסין כו' וצריך לבאר מה ששאל ר' בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא מהו נשלח חגיגתו ביד אחר מפני מה לא שאל לו על עולה ראי אך איפשר לומר דהאיבעי' הי' לענין טמא אם יכול לשלח חגיגתו ביד אחר וא"כ לענין טמא בעולת ראי' לא יכול למיבעי דכיון דאינו יכול לכנוס בעזרה. א"כ לא קיים מצות ראי' א"כ בוודאי דלא מייתי קרבן ראי' וע"כ לא מיבעי' לי' אם יוכל לשלח עולת ראי' ביד אחר (וכה"ג הקשה הטורי אבן דקרא למעוטי טמא מעולת ראיה למה לי תיפוק ליה מגופיה דקרא דכתיב ולא יראו פני ריקם דאין חייב בקרבן אלא א"כ ראה פניו והאי ראית פנים בעזרה הוא ולא בהר הבית כו' והא כל הטמאים אסורים לכנוס בעזרה ובכרת וליכא למימר נ"מ אם עבר ונכנס בעזרה במזיד או בשוגג אע"ג דמ"מ קיים מצות ראיה אעפ"כ אינו מביא בשביל ראיה זו קרבן ראי' דלהא ודאי לא צריך קרא דכיון שנכנס שלא ברשות אלא בעבירה מלא יראו פני נפקא ליה כיון דלאו בר ראי' הוא כו' וכתב דנ"מ בכהן טמא וקרבן ציבור דקיי"ל ן דטומאה הותרה בציבור דאם עבר במועד הא ודאי קיים מצות ראית פנים והוה אמינא דמביא עולת ראיה קמ"ל ומבאת שמה יתירא נפקא ליה דהל"ל והבאת שמה לחוד ובאת שמה ל"ל אלא ע"כ אי ראוי לבוא שמה בשביל קרבן זה אי נמי יש לומר דנ"מ אם היה טהור ביום א' של חג וראה פניו בעזרה ונתחייב בעולת ראי' ובשאר ימי החג נטמא אינו מביא עולת ראי' ועוד שהוא טמא ומבאת שמה יתירא נפקא ליה הא דאינו מביא עולת ראי' אלא א"כ ראוי לביאה כשעת הבאה דהא אפי' חגיגה דחובה בפני עצמו הוא ואינה תלויה בראית פנים אפ"ה אינו בא בטומאה וכדאמר בפ"זדפסחים (ד' ה') ויטמאנו במת מדחהו אתה מחגיגתו ש"מ דאין טמא מביא חגיגה כדפי' התוס' התם הואיל והוא חובה לבוא ברגל יש לה דין עולת ראיה דנפקא ליה דטמא פטור ומסיימי התוס' וכן איתא בירושלמי דאיתקש לעולת ראיה עכ"ל):

וע"כ מיבעיא לי' הכא מהו לשלח חגיגתו ביד אחר (פי' אם הוא טמא) ודווקא בחגיגה קא מיבעי' לי' אבל טמא ודאי פטור מעולת ראי' וא"צ לשלח ביד אחר כיון שאי אפשר לו בראי' והא שתירץ הט"א דנ"מ אם הי' טהור ביום ראשון ואח"כ נעשה טמא דפטור אע"ג שכבר נתחייב בעולת ראי' אפ"ה אינו יכול להביא משום שהוא בשאר הימים טמא ע"כ אינו יכול להביא שזהו דווקא לפי מה שכתב הט"א לשיטת הש"ס דילן דאפי' למ"ד

כולן תשלומין דראשון אפ"ה פטור אבל לשיטת הירושלמי לפי מה שביארתי שאם הי' טהור ביום ראשון ונטמא אח"כ מביא כיון שהוא תשלומין לראשון ע"כ יכול להביא אפי' אם נטמא בשאר הימים. ועיין (בפ"ק דמוע"ק ה"ה) מה שביארתי שם על הא דאמר ר' יוחנן ערב הרגל ביניהן (פי' וע"כ אמר ר' מאיר דרואין את הנגעים להקל אבל לא להחמיר בכדי שיוכל להביא עולת ראי' ושלמי חגיגה אבל בשאר הימים אין נ"מ כיון שכבר נתחייב ביום ראשון ואפי' לר' זעירא דאמר ימי הרגל ביניהן פי' אפי' בתוך ימי הרגל נמי יש נ"מ בין ר' מאיר לר' יוסי היינו משום שיש נ"מ אם יהי' טהור יוכל לכנוס בעזרה אבל אם יהי' טמא לא יוכל לכנוס לעזרה עיין שם מה שביארתי שם אבל בהא ר' זעירא נמי מודה דאם היה טהור ביום ראשון יוכל להביא אפי' נטמא אח"כ וא"כ ליכא למיבעי עולת ראי' רק מהו שישלח חגיגתו ביד אחר וע"ז פשיט ליה מראי' והיינו משום שחגיגה איתקש לראי'):

הלכה ב

קטע ד

שם (ה"ב) אמר ר' יוחנן מעה כסף ושתי כסף דבר תורה תנא ר' יסא קומי ר' יוחנן ראי' כל שהוא חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף כו' וקשי' מן דו סמך לה לד"ת הוא אמר חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף (פי' כיון דבית שמאי ילפי לה מקרבנות העצרת וב"ה ילפי לה מקרבנות הנשיאים א"כ משמע שזה מן התורה וא"כ איך אמרו דחכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף) אמר ר' יוסי ב"ר בון ר' יוחנן כדעתי' ור' הושעי' כדעתי' ר' יוחנן כדעתי' דר יוחנן דו אמר כל השיעורים הלמ"מ הוי דו אמר מעה כסף ושתי כסף ד"ת ר' הושעי' כדעתי' דר' הושעי' דו אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לשנות לפניו את השיעורין שמא יעמוד ב"ד אחר וישנה עליו את השיעורין ויהא יודע מאי זו שיעור אכל הוי דו אמר ראי' כל שהוא חכמים הם שאמרו מעה כסף וב' כסף (ועיין ביומא (ד' פ') א"ר אלעזר האוכל חלב בזמן הזה צריך לכתוב לו שיעור שמא יבוא ב"ד אחר וירבה בשיעורין כו') אמרין חזר בו ר' יוחנן מן הדא (פי' מזה שאמר דהשיעורים הם הלמ"מ [ופירשתי בספרי נועם ירושלמי (בפ"ק דפיאה) דע"כ אמרין דחזר בו ר' יוחנן הוא משום דאית' בירושלמי (פ"א דסנהד') ר' יוחנן בשם ר' הושעי' אינו חייב עד שיורה בדבר שעיקרן מד"ת ופירושן מד"ת (ופי' הפ"מ שטומאתן בתוך בתורה ופירושן בכמה שיעורן לטמא הוא מד"ת) א"ר זעירא מעולם אינו חייב עד שיורה בדבר שעיקרו מד"ת ופירושו מד"ת כגון הנבילה כגון השרץ שעיקרו מדברי תורה ופירושן מדברי תורה כו' זחלין אפוי דרב הושעי' כו' א"כ משמע דחזר בו ר' יוחנן וסובר כר' הושעי' דהשיעורים

הם חכמים שנתנו משום דבעינן עד דאיכא תורה ויורוך וע"כ זחלין אפוי דרב משום שהודה לו דשיעורים הוי מדרבנן וע"כ מתחייב ע"ז הז"מ משום דאיכא תורה ויורוך]:
ר' יונה ור' יונתן תריהון אמרין לא חזר בו ועוד מן הדא דא"ר לא כו' אתפלגון חזקי' ור' יוחנן חזקי' אמר אדם חולק חובתו לשתי בהמות ר"י אמר אין אדם חולק אה חובתו לשתי בהמות (פי' וא"כ מוכח מזה שר' יוחנן לא חזר בו מזה שאמר דהשיעורים הם הלמ"מ וע"כ סובר דאין אדם חילק את חובתו לשתי בהמות דכיון דהשיעורים הם הלכה למשה מסיני א"כ דין תורה שלא יפחות חובתו לשתי בהמות דבעינן שיהא הקרבן גופה מעה כסף משא"כ אי אמרינן דחכמים הם שנתנו זה השיעור א"כ הוי רק חיוב על הגברא שלא יביא קרבן ראי' פחות ממעה כסף וחגיגה שתי כסף ע"כ חולק אדם חובתו לשתי בהמות אעפ"י שאין בקרבן זה השיעור אך כיון דהוא רק חיוב על הגברא שלא יפחות מזה השיעור דהיינו שיבוא דבר חשוב ע"כ אם חולק את חובתו לשתי בהמות שפיר דמי וא"כ מוכח מזה דר"י לא חזר בו מזה אלא דס"ל דשיעורים הלמ"מ:
ובש"ס דילן בחגיגה (ד' ז') א"ר יוחנן כסבורין אנו לומר הראיון אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה עד שבא ר' אושעי' ברבי ולימד הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה אבל חכמים אומרים הראי' מעה כסף וחגיגה שתי כסף וזהו כמו דאמר בירושלמי דחזר בו ר' יוחנן מזה שאמר דהראיון יש לו שיעור למטה אלא דהראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה רק חכמים אמרו הראי' מעה כסף כו' וביומא (דף פ') אמרין א"ר יוחנן שיעורין של עונשים הלמ"מ לאפוקי שיעורים של קרבן ראי' וחגיגה דאין לו שיעור לא למעלה ולא למטה אבל לשיטת הירושלמי הוא כמו דס"ל בכל שיעורים שהן הלמ"מ כן ס"ל נמי בראיון דלמטה יש לה שיעור דשיעורין הלמ"מ וע"כ מביא ראי' דלא חזר בו ר' יוחנן דשיעורים הלמ"מ וע"כ אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות משום דשיעורין גמירי שיהא הקרבן גופה מעה כסף ושתי כסף]
ובזה יתבאר הא דאמר שם ועוד מן הדא דאמר ר' לא בשם ר' אימי אתפלגון חזקי' ור' יוחנן חזקי' אמר כו' טופל בהמות לבהמה ואינו טופל מעות למעה ר' יוחנן אמר אדם טופל מעות למעה ואין אדם טופל בהמות לבהמה. והוא כמו שביארתי דר' יוחנן דס"ל אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות וא"כ ע"כ צריך להיות בבהמה גופה כשיעור מעה ע"כ ס"ל דאין טופלין בהמה לבהמה להשלים אבל במעות טופלין מעות מעשר להשלים השיעור בבהמה גופה אבל חזקי' סובר דס"ל דאדם חולק את חובתו לשתי בהמות ע"כ סובר דטופלין בהמה לבהמה דבהמה אחת צריך שיהי' כולו מן החולין אע"ג דלית בה

השיעור משום דשיעורין הוא רק מדרבנן ע"כ עדיף שיהא בהמה אחת כולו מן החולין אע"ג דלית בה כשיעור וטופלין בהמה לבהמה להשלים השיעור שהוא רק מדרבנן:

וע"כ כיון שלשיטת הירושלמי תלוי הפלוגתא דר"י ור"ל בהא דאם טופלין בהמה לבהמה או מעות למעות אם השיעור הלמ"מ א"כ מוכח דלא חזר בו ר"י דמעה כסף ושתי כסף דבר תור' אבל לשיטת הש"ס דילן בפ"ק דחגיגה (ד' ז') דפליגי חזקי' ור"י דחזקי' סובר דטופלין בהמה לבהמה ואין טופלין מעות למעות ר' יוחנן אמר טופלין מעות למעות דלא תלי בפלוגתא אם השיעור הוא הלמ"מ או דרבנן כיון דתרווייהו סברי דהשיעור הוא דרבנן וכמו שפי' רש"י למר אתחזי לי' שפיר טפי יציאת ידי חובתו מן החולין כשמביא שלימה מן החולין ולמר אתחזי לי' שפיר טפי כשחולין מעורבין עם כל אכילותי' כו' עיין שם:

וע"ז אומר בירושלמי היך עבידא הי' לפניו עשר בהמות והקריב חמש ביו"ט ראשון המותר מהו שידחה ליו"ט האחרון ר' קריספא אמר אתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל חד אמר דוחה וחורנה אמר אינו דוחה ולא ידעין מאן דאמר דא כו' א"נ נפרש מיליהון דרבנן מן מיליהון דר' יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעה כו' דו אמר אינו דוחה (פי' לר' יוחנן דאמר אדם טופל מעות למעות וע"כ כיון שיש באותו קרבן מדמי חגיגה ע"כ דוחה אפי' ביו"ט האחרון אבל לחזקי' דאמר אדם טופל בהמה ע"כ דווקא ביו"ט ראשון דוחה על ידי טפילה אפי' בהמה לבהמה כיון שהוא באותו היום גופא אבל כיון שלא הקריב ביו"ט ראשון ע"כ כיון שהבהמות הם גופים מחולקים ע"כ אינו דוחה יו"ט האחרון אבל מ"מ סובר חזקי' דאדם טופל בהמה לבהמה לענין יו"ט ראשון לצאת ידי חובת חגיגה דסובר דמוטב להקריב בהמה אחת מן החולין אע"ג דלית בה כשיעור מ"מ כיון דס"ל דשיעורים הוא מדרבנן ע"כ צריך להקריב בהמה אחרת שהוא כולו מן החולין ולהקריב אח"כ עוד להשלים השיעור דרבנן וכמו שביארתי שם כיון דהשיעור הוא רק דרבנן ע"כ אינו חוב רק על הגברא ע"כ צריך להשלים השיעור עם עוד בהמות. אבל מכל מקום יום טוב האחרון אינו דוחה:

והנה בש"ס דילן בחגיגה (דף ח') אמרינן אמר עולא אמר ר"ל הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ביו"ט ראשון חוזר ומקריב חמש ביו"ט שני ר' יוחנן אמר כיון שפסק אינו מקריב ודקדק הט"א דמיירי בהפריש תחלה עשר בהמות וכתב הט"א דע"כ מפרש רש"י דזהו לענין בל תוסיף דלענין הקרבה ביו"ט האחרון משום לתא דבהמות חגיגה אין לחלק בין בהמה לבהמה אלא משום לתא דגברא שלא יעבור על בל תוסיף כו' עי' שם אבל הירושלמי קאמר הקריב חמש ביו"ט ראשון והמותר מהו שידחו את יו"ט

האחרון הוא אם רוצה לטפל ותלי בהאי דאם הטפילה הוא ע"י מה שיש לו ממעות חולין וא"כ אם טופל ממעות למעות להשלים השיעור של ב' כסף ע"כ דוחה יו"ט האחרון כיון שיש באותו קרבן מעות של חולין וגם צריךלהשלים השיעור של ב' כסף ממעות חולין וע"כ דוחה יו"ט האחרון משא"כ לר"ל שאומר שהבהמה ראשונ' הוא כולה ממעות חולין ומה שטופל בהמה לבהמה הוא רק להשלים השיעור שהוא מדרבנן והוא חיוב על הגברא להשלים השיעור שהוא מדרבנן ועל כן אין דוחה יו"ט האחרון:

ולכאורה הי' יכול הירושלמי לתלות הפלוגתא דר"י ור"ל אם ליתן לתשלומין כל הדין שיש לו בעיקר החיוב וכמו שהארכתי בהירושלמי (ה"א) הפלוגתא בין ר' יוחנן לריש לקיש וע"כ לר' יוחנן דוחה יו"ט האחרון כמו ביו"ט הראשון משא"כ לריש לקיש שאומר דאין ליתן לתשלומין כל הדין של עיקר החיוב וכמו שהארכתי שם ע"כ אין דוחה יו"ט האחרון אך אפשר לומר משום דקאמר שם נטמא בשאר הימים דלחזקי' ולר' יוחנן חייב ולר' הושעי' פטור א"כ סובר חזקי' דיהבין לתשלומין כל הדין של יום ראשון. וע"כ אפי' נטמא בשאר הימים אעפ"י שאינו ראוי לבוא אעפ"כ חייב. וא"כ כיון דסובר חזקי' כמו ר' יוחנן דיהבינן להתשלומין כל הדין של יום ראשון א"כ איך אמר ר"ל משמי' דחזקי' שהוא פטור ועוד דלפי מה שאבאר לקמן דלר' יוחנן יו"ט האחרון הוא רגל בפני עצמו ואינו כשאר הימים שהוא לתשלומין ע"כ לא תלי הירושלמי הפלוגתא בזה ודו"ק:

הלכה ד

קטע ב

שם (ה"ד) ר' זעירא עולא כו' בשם ר"א שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהם ידי חובתו ברגל התיב ר' בא והא תני חגיגת י"ד יוצאין בה משום שמחה ואין יוצאין בה משום שלמים (פי' דמשום שלמי חגיגה אינו יוצא דאינו בא אלא מן החולין אבל משום שמחה יוצא אלמא דלא בעינן זביחה בשעת שמחה) א"ר זעירא תיפתר בששחטו ברגל א"ל ר' בא בששחטו ברגל אין זו חגיגת י"ד א"ר זעירא עד דאנא תמן שמע תנא עולא כו' בשם ר' אלעזר כד סלקית להכא שמע תנא ר' חייא בשם ר' לעזר והיית אך שמח לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה או יכול אף לילי יו"ט הראשון ת"ל אך או חלף (פי' שמא הוא בחילוף לרבות לילי יו"ט הראשון משא"כ בליל יו"ט האחרון) ר' חייא בשם ר' לעזר ושמחת בחגך משאת מתחייב בחגיגה את מתחייב בשמחה התיבון והא תנינן ההלל והשמחה שמונה הגט עצמך שחל יו"ט הראשון להיות בשבת לשוחטן בערב הרגל אין את יכול דאמר ר' זעירא כו' שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהם ידי חובתו

ברגל לשוחטן ברגל אין את יכול שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שבת אימתי אמרו ההלל והשמחה שמונה א"ר יוסי קיימה רב אבודמה נחותא בכהנים ובשעיר כו':

[**והנה** בפ"ד דסוכה (ה"ה) איתא להך גירסא כד סלקין הכא שמע תנא חייא בשם ר' לעזר והיית אך שמח לרבות לילי יו"ט הראשון יכול אף לילי יו"ט האחרון ת"ל אך אך חלק ופי' שם הפ"מ לפי הגירסא דמביא ראיה דלא בעינן זביחה בשעת שמחה דהא מרבה לילי יו"ט הראשון לשמחה יכול אף לילי יו"ט האחרון ת"ל אך חלק ופי' הפ"מ דשמיני רגל בפני עצמו הוא ואח"כ אמר ר' חייא בשם ר' לעזר ושמחת בחגך משאת מתחייב בחגיגה את מתחייב בשמחה והוא להוציא ליל יו"ט הראשון והוא משום שסובר דבעינן זביחה בשעת שמחה ולי נראה דגירסא דהכא הוא עיקר וכמו דגרסינן הכא בירושלמי כד סלקית להכא שמע תנא ר' חייא בשם ר' לעזר והיית אך שמח לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה או יכול אף לילי יו"ט הראשון ת"ל אך וכן אמרינן בש"ס דילן בפסחים (דף ע"א) לימא מסייע לי' והיית אך שמח לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה או אינו אלא לרבות לילי יו"ט הראשון ת"ל אך חלק וע"ז אמר או חלף ר' חייא בשם ר' לעזר ושמחת בחגך משאת מתחייב בחגיגה את מתחייב בשמחה]:

ולכאורה איפשר לומר דמביא ראי' דבעינן זביחה בשעת שמחה כמו דסבר ר' לעזר וכמו דאמרינן בפסחים (דף ע"א) לימא מסייע לי' והיית אך שמח לרבות לילי יו"ט האחרון או אינו אלא לרבות לילי יו"ט הראשון ת"ל אך חלק מ"ט לאו משום דאין לו במה ישמח אך א"כ לא יתיישב כל כך מה דאמר או חלף ואמר ר' חייא בשם ר' לעזר משאת מתחייב בחגיגה את מתחייב בשמחה אלמא דאין הטעם משום דאין לו במה לשמוח משום דבעינן זביחה בשעת שמחה.

ע"כ נראה לי דקאי אהא דאמר תחילה חגיגת ארבעה עשר יוצא בה משום שמחה ואינו יוצא בה משום שלמים וא"כ מוכח דבעינן זביחה בשעה שמחה א"ר זעירא תיפתר ששחטו ברגל פי' ואם כן איכא זביחה בשעת שמחה וכה"ג משני בש"ס דילן (דף עא) אמר רב אידי בר אבין שעיכב ושחטה) וע"ז פריך אין זו חגיגה (פי' א"כ לא הוי חגיגת י"ד) וע"ז אמר ר' זעירא עד דאתא תמן שמע תנא ר' חייא בשם ר' לעזר והיית אך שמח לרבות לילי יו"ט הראשון או אינו אלא לרבות יו"ט האחרון ת"ל אך וע"ז מקשה או חלף וע"ז משני משאת מתחייב בחגיגה את מתחייב בשמחה. (פי' שאומר על מה שמקשה דאם עכב ושחטה אין זו חגיגת י"ד וא"כ צריך לומר ששחטה מעיו"ט אלמא דלא בעינן זביחה בשעת שמחה ועל זה אומר עד דאנא תמן שמעית דו הוית אך שמח לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה יכול אף לילי יו"ט הראשון תלמוד לומר אך (פי' וא"כ מוכח דמיירי

שעיכב ושחטה דאל"ה אפי' לא בעינן זביחה בשעת שמחה אעפ"כ כיון דלילה הראשון אינו יוצא בה משום שמחה ההיא ברייתא בן תימא הוא וא"כ תיפוק ליה דפסלה בלינה וכמו דאמרינן בש"ס דילן בפסחים (דף ע"א ושם) אמר רב אשי ה"נ מסתברא דאי לא תימא הכי הא מתניתא מאן תנא לה בן תימא ולבן תימא הא פסלה בלינה (פי' דהא בן תימא אומר חגיגה הבאה עם הפסח הרי הוא כפסק ואינה נאכלת אלא ליום וליליה וע"כ כיון דלילה הראשונה אינה מתחייבת בשמחה וא"כ פסלה בלינה אלא ודאי דאפי' לא תימא כר' לעזר דבעינן זביחה בשעת שמחה אעפ"כ אם לא עיכב ושחטה איך יוצא בה משום שמחה הא פסלה בלינה):

הלכה ו

קטע ב

שם (ה"ו) ר"י בשם ר' ישמעאל נאמר ט"ו בפסח ונאמר ט"ו בחג מה ט"ו שנאמר בפסח י"ט האחרון תשלומין לראשון אף ט"ו שנאמר בחג יו"ט האחרון תשלומין לראשון יהודה בר ספרא בשם ר' הושעי' וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים וכי שבעה הם והלא שמונה הם אלא צא שבת מהם הרי שבעה כו' אתא רבי חנני' יהודה בר ספרא בשם רבי הושעי' וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים וכי שבעה הם והלא שמונה הם כו' מה ת"ל תחגוהו אלא מלמד שיו"ט האחרון תשלומין לראשון א"ר יוחנן ותני כן שמיני רגל בפני עצמו פייס בפני עצמו כו' ולכאורה יש להקשות דאיך אמר משמי' דר' הושעי' וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים כו' תחגוהו אלא מלמד שיו"ט האחרון תשלומין לראשון הא ר' הושעי' אמר בריש חגיגה בירושלמי כל שבעה חובה (פי' שאפילו אם היה חיגר ביום ראשון ונתפשט בשני נמי חייב וא"כ איך אמר ר' הושעי' שיו"ט האחרון תשלומין לראשון וא"כ צ"ל דלאו דווקא נקט תשלומין לראשון אלא שהפי' הוא אם לא הביא ביום ראשון צריך להביא בשני אבל מ"מ אפי' אם היה חיגר ביום ראשון ונתפשט אח"כ נמי חייב:

ואיפשר לומר שהוא כמו שכתב הט"א בפ"ק דחגיגה (ד' ח) עבר הרגל ולא חג חייב באחריותו וכתב הט"א קשה לי מאי עבר הרגל דקאמר עבר יו"ט האחרון הל"ל דהא ברישא קאמר חוגג את כל הרגל ויו"ט האחרון של חג אלמא יו"ט האחרון אינו כייל בכלל הרגל דקתני א"כ בסיפא הול"ל עבר יו"ט האחרון אינו חייב באחריותו כו' וי"ל למאי דאפרש בגמ' דאפי' למ"ד בגמ' כולן תשלומין זה לזה אפ"ה י"ט אחרון תשלומין דראשון הוא דמשו"ה לא כייל קרא ליו"ט אחרון לענין חגיג' בהדי ז' ימי החג שלפניו דלכתוב רחמנא וחגותם שמונה ימים למימר' דחלוק משלפניו דאלו ז' ימי החג תשלומין זל"ז אבל י"ט אחרון תשלומין דראשון וחיגר כל ז' ונתפשט ביו"ט אחרון פטור כו' וכ"ת

הניחא למ"ד כולן תשלומין זה לזה אבל למ"ד כולן תשלומין דראשון מאי איכא למימר כו' וי"ל דלדידיה הוי בע"כ איפכא דמדלא כייל ליום טוב האחרון עם ז' ימים שלפניו למימרא דהוא חלוק משבעה ימי החג ולא דמי להו לענין חגיגה וכיון דכולן תשלומין דא' הא דלא דמי להו היינו שהוא בפ"ע ואינו תשלומין דא' כו' עיין שם.

ובזה יתבאר הירושלמי ר' חנניה כו' בשם ר' הושעי' מה ת"ל תחגוהו אלא מלמד שיו"ט האחרון תשלומין לראשון פי' שע"כ כתב תחגוהו על השמיני בפני עצמו ללמד שיו"ט האחרון תשלומין לראשון ולא כשאר ימי החג שר' הושעי' סובר שכל חובה והיינו שהם תשלומין זה לזה אבל יום טוב האחרון הוא תשלומין לראשון):

וע"ז אומר אמר ר' יוחנן ותני כן שמיני רגל בפני עצמו כו' (פי' שמביא ראיה מהא דאמר דשמיני רגל בפני עצמו וחלוק שלפניו והוא מדכתיב תחגוהו). אלא דלר' יוחנן הוא בהיפוך דר' יוחנן סובר בריש חגיגה בירושלמי דכולן תשלומין דראשון וע"כ לדידיה הא דשמיני רגל בפני עצמו היינו שחלוק משלפניו ואפי' אם היה חיגר ביום הראשון ונתפשט בשמיני חייב משום שהוארגל בפני עצמו ובזה יתיישב מה שהאריכו התוס' ביומא (ד' ג) על הא דקאמר ואפי' למ"ד שמיני רגל בפני עצמו הוא הני מיני לענין פז"ר קש"ב אבל לענין תשלומין תשלומין דראשון הוא. האריכו בזה מה שאמר רגל בפני עצמו לענין מאי הוא רגל בפני עצמו ולפי מה שביארתי איפשר לומר כמו דאמר בירושלמי שהוא רגל בפני עצמו היינו אפי' אם היה חיגר בראשון ונתפשט בשני והא דקאמר אבל לענין תשלומין דראשון הוא היינו אם לא הביא בראשון אפי' לא הביאו מחמת שהוא חיגר נמי חייב אך שאין לשון הגמ' משמע כן אבל בירושלמי יש לפרש כמו שביארתי

[**ובזה** יתבאר הא דאיתא בירושלמי (פ"ק דר"ה ה"א) אמר ר' יוסי בר' בון כל שבעה אין אומרים לו הבא מכאן ואילך אומרים לו הבא (פי' שצריך המצורע להביא קרבנותיו) מתניתא פליגא על ר' יוסי בר' בון כולהם מתכוונים ומביאין קרבנותיהם ברגל וא"כ משמע שא"צ להקריב קרבנותיו מיד ופריך ניחא נזיר (פי' בנזיר ניחא שמתכוין ומביא קרבנותיו ברגל) מצורע ולא מחוסר כיפורים הוא והא תנינן ההלל והשמחה שמונה כו' אמר ר' יוסי קיימה ר' אבדימא נחותא בכהנים ובשעיר והקשיתי בספרי נועם ירושלמי דאי אמרינן כולן תשלומין דראשון א"כ קשה דאיך מתכוונים ומביאים קרבנותיהם ברגל הא פטור מראי' וחגיגה כיון דהוי טמא ביום ראשון (ובספרי נ"י תרצתי דכיון דיכול להביא קרבנותיו וא"כ מתחייב בראי' וחגיגה אלא דאינו יכול להקריב קרבנותיו ביו"ט א"כ העיכוב הוא מחמת היום וכל שהוא מעוכב מחמת היום יש לו תשלומין וכמו

שכתבו התוס' בריש חגיגה (ד' ב') אבל אעפ"כ איכא למימר דמ"מ כיון שלא הקריב קרבנותיו א"כ ה"ל מחוסר כיפורים והוי טמא א"כ איך יש לו תשלומין דראשון). אבל לפי מה שביארתי כעת דלר' יוחנן דאמר כולן תשלומין דראשון הוי שמיני רגל בפני עצמו ויכול להביא קרבנותיו בשמיני ולר' הושעי' דאמר כל שבעה חובה א"כ יכול להקריב כל שבעה וא"כ איפשר דמיירי ברגל של סוכות וע"כ פריך מהא דתנן ההלל והשמחה שמונה דא"כ מבטל מצות שמחה ומשני בכהנים ובשעיר] ודו"ק:

פרק ב

הלכה ג

קטע ד

ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות וב"ה אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן ב"ש אומרים הותרה סמיכה שלא כדרכה וב"ה אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה איזו היא סמיכה שלא כדרכה מאתמול. א"ר זעירא כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא שלמי נדבה שסמך עליהם מאתמול יצא מה פליגין בשלמי חגיגה בית שמאי עבדין לון כשלמי נדבה ובית הלל עבדין לון כאשם מצורע א"ר יוסי הן דאת אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא עבר זמנו נעשה כשלמי חגיגה והנה הק"ע פירש הכל מודים באשם מצורע אע"ג שאינו בא לכפר אלא להכשיר וכ"ש בשאר אשמות שאם סמך עליו מאתמול נא יצא דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה (והיה לו להביא מהא דאמרינן בזבחים (ד' ל"ג) אלא איפוך סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא כו'):

וגם צריך לבאר החילוק שבין שלמי חובה לשלמי נדבה ע"כ נראה לי שהירושל' סובר דאינו צריך תיכף לסמיכה שחיטה באותו יום שחיי' להבי' אלא דאם הביא מאתמול לא הוי תיכף לסמיכ' שחיטה כיון דעדיין לא מטא זמנו להקריב. ע"ז אומר כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא (פי' דהא עדיין לא מטא זמנו להקריב ע"כ לא הוי סמיכה) ושלמי נדבה שסמך עליו מאתמול יצא (הוא משום דהא יכול להקריב מאתמול ע"כ הוי סמיכה) ואע"ג דאינה תיכף ממש אעפ"כ הוי סמיכה כדרכה והא דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה ממש זהו רק למצוה מן המובחר כמו דאיתא בירושלמי (פ"ק דברכות) שלש תכיפות הן תיכף לסמיכה שחיטה כו' תיכף לסמיכה שחיטה וסמך ושחט כו' א"ר יוסי ב"ר בון כל מי שהוא תוכף סמיכה לשחיטה אין פסול נוגע באותו קרבן. איפשר שזהו למצוה מן המובחר אבל מ"מ אם הקריב ביום הקרבן קרבן ע"כ הוי

תיכף לסמיכה שחיטה] וע"ז אומר הכל מודים באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא (פי' אע"פ דמ"מ אינו יכול לקיי' תיכף לסמיכה שחיטה דהא אינו יכול להכניס ידיו לבהונות אעפ"כ אם סמך עליו מאתמול לא יצא) או איפשר שסובר דביאה במקצת לא שמה ביאה ויכול להכניס ידיו לבהונות וזה גופא קמל"ן דלא נימא דתיכף לסמיכה שחיטה ליהא כלל באשם מצורע ע"ז אומר דישנו תיכף לסמיכה שחיטה דביאה במקצת לא שמה ביאה או שאמר דאפי' גבי אשם מצורע אעפ"י שהוא להכשיר אעפ"כ בעי תיכף לסמיכה שחיטה ואם סמך עליו מאתמול לא יצא:

וע"ז אומר מה פליגין בשלמי חגיגה ב"ש עבדין לון כשלמי נדבה (דהא באמת הוי שלמים והי' יכול להקריבן מאתמול לשלמים ע"כ הי' סמיכה מה שסומך מאתמול) וב"ה עבדי לון כאשם מצורע דהא לשלמי חגיגה אינו יכול להביא מאתמול ואם שחטן מאתמול מעיו"ט אינו יוצא בה לא משום שמחה ולא משום חגיגה וכמו דאיתא בפסחים (ד' ע') אמר עולא אמר ר"א שלמים ששחטן מעיו"ט אינו יוצא בהם לא משום שמחה ולא משום חגיגה כו' וכתבו התוס' דנראה לר"י דאפי' הקדישם מתחילה ושחטן לשם חגיגת ט"ו איירי דאי לשם שלמים דעלמא כו' וכן בירושלמי (פ"ק דחגיגה ה"ד) שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל. וע"כ אם סמך עליהם מעיו"ט לא הוי סמיכה. וע"כ אומר ב"ה עבדי לון כאשם מצורע וע"כ אם סמך עליהם מאתמול הוי סמיכה שלא כדרכה.

וע"ז אמר ר' יוסי הן דאת אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא בזמנו עבר זמנו נעשה כשלמי נדבה (פי' כיון דעבר זמנו א"כ מטא זמנו וע"כ יצא כמו בשלמי נדבה:

עוד שם בירושלמי א"ר יוסי ב"ר בון רשב"ל הוה עבר קמי סדרא ושמע קלהון קריי הדין פסוקא ויזבחו לד' זבחים ויעלו עולות למחרת היום ההוא אמר מאן דמפסיק לי' כב"ש (פי' מאן דמפסיק לי' בין זבחים לויעלו לומר שזבחים הקריבו בו ביום והעולות למחר והוא כב"ש דסברי דמביאין שלמים אבל לא עולות ביו"ט והאי יומא יו"ט הי') מאן דקרא כולה כב"ה (יפי' הק"ע מאן דקרא כולה כב"ה פי' סובר אף כב"ה דאי כב"ש) ניחח עולות למחרת היום ההוא שלמים למחרת היום ההוא שלמים למחרת היום ואין שלמים באין כב"ש (פי' וא"כ אף לב"ש קשה) וע"ז אומר אמר ר' יוסי ב"ר בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל חוגגין והקריבו למחר:

[**והנה** המ"ל ברמב"ם (ה' אבל פ"ג ה"ט) כתב ובעיקר דברי ר"י שאמר לפי שדוד מת בעצרת היו כל ישראל אוננין והקריבו למחר. אני תמיה דאם כונתם היא מההיא דאמרינן (פ' אלמנה ניזונית) אותו היום שמת רבי בטלה כהונה וכתב הרמב"ם נשיא שמת הכל

מטמאין עליו אפי' כהנים כו' אם הדבר כן תיפוק ליה שהכל היו טמאי מת וא"כ איך הקריבו למחר הא בעי הזאה ג' ושבעה וכ"ת דלמחרת לאו דוקא אלא הכוונה הוא ביום ז' לאחר שהזו וטבלו הביאו שלמים ואכלו אותם לערב גם זה לא יתכן שהרי התוס' (פ' תמיד נשחט) עלה דההיא אמרינן ערל וטמא משלחין קרבנותיהן הקשו דטמא איך משלח והא בעי סמיכה כו' ותירצו דמיירי בעופות וא"כ אף ביום הז' לאחר שהזה וטבל עדיין הוא טמא וחייב כרת על ביאתו וכ"ת דעולות אלו היו עופות כו' וכתב ע"ז השעה"מ והנה מה שהקשה הרב מדברי התוס' (פ' תמיד נשחט) נראה דלא קשה מידי שהרי התוס' בגיטין (ד' כ"ח) כתבו דדוקא היכא דיכול לקיים מצות סמיכה שיביאנה הוא בעצמו אין לו לעשות בלא סמיכה אמנם היכא שאין תקנה אחרת ואיתניי קרבנות אלא שיקרבו בלא סמיכה טוב להקריבו בלא סמיכה כו' גם מה שכתב וכ"ת דשלמים אלו היו באין ממעשר בהמה דלא בעי סמיכה גם זה לא יתכן דהא מדברי הירושלמי משמע דבעי לאוקמי קרא כב"ש ולב"ש אף שלמי חגיגה אינם בא מן המעשר כדאיתא פ"ק דחגיגה (דף ז') כו'

וכתב ע"ז השעה"מ דלא קשיא מידי שהרי ב"ש ס"ל דשלמי חגיגה אינם טעונים סמיכה כו' אף לר"י דס"ל התם דלא נחלקו ב"ש וב"ה על הסמיכה עצמה שצריך אלא על תיכף לסמיכה שחיטה דב"ש ס"ל דלא בעי תיכף לסמיכה שחיט' וב"ה ס"ל דבעינן תיכף לסמיכ' שחיט' וא"כ לב"ש דס"ל דלא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה א"כ איפשר להיות סמיכה בטמאים דסמיך לה מאבראי וכמו דאמרינן בהדיא בזבחים (ד' ל"ב) אמר רב אדא בר אהבה סמיכת אשם מצורע דאורייתא ותיכף לסמיכה שחיטה מדרבנן מיתיבי וסמך ושחט מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים ואי אמרת לאו דאורייתא בטמאים נמי כו' דסמיך מאבראי כו':

ומשמע מדבריו דלב"ה איפשר לומר דהביאו ממעשר בהמה דלא בעי סמיכה כמו שכתב המ"ל ולב"ש כיון דסברי דלא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה א"כ איפשר דסמיך מאבראי אך לפי מה שביארתי תחילה שיטת הירושלמי דב"ש אומרים הוסרה סמיכה שלא כדרכה וב"ה אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה ואמר ר' זעירא כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא כו' וביארתי דהא דבעינן מן הדין תיכף לסמיכה שחיט' היינו שיהי' באותו היו' שראוי להקריב והא דפליגי היינו רק בשלמי דב"ש סברי דשלמים מאתמול הוי נמי זמן שלמים דהא יכול להקריב שלמים וב"ה סברי דמ"מ שלמי חגיגה לא היה יכול לשחוט מאתמול משום דבעינן שיהיה בשעה שראוי להקריב ושלמים ששחטן מעיו"ט אינו משום חגיגה וע"כ לא הוי סמיכה כדרכה וא"כ

לשיטת הירושלמי כיון שסומך ביום שמביא קרבנהוי סמיכה אפי' לב"ה א"כ לא קשה מידי לשיטת הירושלמי דהא איפשר להיות סמיכה בטמאים אפי' לב"ה:

עוד יש להביא ראיה שלשיטת הירושלמי איפשר להיות סמיכה בטמאין וכגון דסמיך ידי' מאבראי מהא שביארתי הירושלמי (פ"ק דמוע"ק ה"ה) ר' מאיר אומר רואין את הנגעים להקל אבל לא להחמיר כו' ר' יוחנן אמר ערב הרגל ביניהון ר' עקיבא אומר הי קדמייתא ואין את נזקק לו לא להקל ולא להחמיר ורבנן אמרי חורי היא ואת פוטרו מן הראשונה וביארתי שם להירושלמי דהא דר"מ אמר רואין את הנגעים בתחילה להקל אבל לא להחמיר היינו משום מצות ראי' וחגיגה וע"כ בבהרת כגריס ופסח כגריס ונולד לפסיון מחיה או שער לבן דר' עקיבה מטמא ומחליט ורבנן אמרי תראה כתחילה. וע"כ סובר ר' מאיר כרבנן דאמרי תראה כתחילה ואת פוטרו מן הראשונה ואינו מטמא משום נגע האחר וע"כ יכול להביא קרבנותיו ור' יוסי אומר לא להקל ולא להחמיר משום דסובר כר"ע דמטמא ומחליט וא"כ היא הנגע הראשונה וכל זה הוא דוקא בערב הרגל אבל בימי הרגל כיון שהיה כבר טהור ע"כ יוכל להביא קרבנותיו אפי' אם נטמא אח"כ. וכמו שביארתי שם דלשיטת הירושלמי לר' יוחנן דאמר דכולן תשלומין דראשון ע"כ אפי' נטמא אח"כ נמי יכול להביא קרבנותיו וע"כ קאמר ר' יוחנן דערב הרגל ביניהן ור' זעירא קאמר אח"כ ימי הרגל ביניהן דר' עקיבא אומר הא קדמייתא ואינו נכנס לעזרה (כצ"ל) ורבנן אמרי חורי היא ונכנס לעזרה. וביארתי שם דר' זעירא אמר דערב הרגל ביניהן. פי' ואפי' היה טהור מתחילה אעפ"כ יש פעולה במה שאת מטהרו מן הראשונה ואינו מטמא משום השניה הוא כדי שיכול לכנוס לעזרה ולא יצטרך לשלח קרבנותיו ושלא לכנוס לעזרה אבל לר"ע שאומר שהיא הנגע הראשונה לא יכול לכנוס לעזרה. וכן ביארתי בריש חגיגה דאמר אף בטמא כן נטמא בשאר הימים על דעתי' דחזקיה ור"י חייב על דעתיה דר' הושעי' פטור פי' דלחזקיה ור' יוחנן חייב משום דסברי דהוי תשלומין דראשון ע"כ חייבים לשיטת הירושלמי (עיי"ש שהארכתי בזה) ולר' הושעי' דאמר דכל ז' חובה פי' שהם תשלומין זה לזה ע"כ פטור משום דנטמא בשאר הימים א"כ מוכח מכל זה דלשיטת הירו' יש סמיכה בטמאים דאל"ה איך יוכל להביא קרבנותיו הא אינו יכול לסמוך ב"ה דסברי דבעי תיכף לסמיכה שחיטה אלא ודאי דלשיטת הירושלמי לא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה ממש אלא כיון שהוא באותו יום שמקריבין הקרבן איפשר דסמיך מאבראי. וא"כ לא קשה מידי לשיטת הירושלמי הא דאמר ר' יוסי בר בון דדוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר דהיינו ביום הז' כמו שכתב המ"ל

משום דנטמאו כל ישראל וביום השביעי היו יכולים להקריב קרבנותיהם כמו שכתב המ"ל ודו"ק ובמ"א יתבאר בזה]:

פרק ג

הלכה א

קטע ב

מתניתין חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים בתרומה אבל לא בקודש אחוריים ותוך ובית צביעה בתרומה אבל לא בקודש ובגמ' ר' חייא בשם ר"י מפני שאוכלי תרומה זריזין ואוכלי קודש אינן זריזין א"ר חנני' קומי ר' מנא והדא היא מעלה אילו דבר שהוא שוה בזה ובזה טמא בזה וטהור בזה ודא היא מעלה א"ל תיפתר במזוקק לקודש:

והנה המפרשים הק"ע והפ"מ נדחקו לפרש מה שאמר תיפתר במזוקק ופירשו בדוחק גם קשה דא"כ משמע דנדחה הטעם הא דקאמר מפני שאוכלי תרומה זריזין ואוכלי קודש אינם זריזין דהא מקשה על זה והדא היא מעלה אילו דבר שהוא שוה בזה ובזה טמא בזה וטהור בזה דא הוא מעלה. אבל לפי הטעם מפני שאוכלי תרומה זריזין ואוכלין קודש אינן זריזין א"כ זהו לא מצד שהוא חמור בקודש מבתרומה אלא מפני שאוכלי תרומה ואוכלי קודש אינם זריזין וע"כ משני תיפתר במזוקק לקודש וכן משמע מהתוס' חגיגה (ד' כ"ד) בד"ה דתנן כו' וי"ל דאיכא למימר דבתרומה לא גזר משום דגזרינן גבי תרומה אבל לא גבי קודש הילכך לא שייך למימר בהך מעלה ודוגמתו מצינן בריש פירקין בירושלמי גבי חומר בקודש ר' חייא בשם ר' יוחנן מפני שאוכלי תרומה זריזין ואוכלי קודם אינם זריזין א"ר חנינא קומי ר' מנא הדא הוא מעלה אילו דבר כו' בזה ובזה בזה טהור ובזה טמא הדא הוא מעלה אלמא לא כו' מעלה בדבר התלוי בזריזות עכ"ל וא"כ משמע מהתוס' לפי פירושם בירושלמי דנדחה זה הטעם משום דאוכלי תרומה זריזין ואוכלי קודם אינם זריזין והנה אמרינן בירושלמי (סוף ה"א) שלא כמדת הקודש מדת התרומה שבקודש מתיר את החוטים ומנגב את הנקבים ואח"כ קושר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל אוכלי תרומה זריזין הן והן חצין אותה אוכלי הקודם אינם זריזין ואינן חצים אותה א"כ משמע שלא נדחה הטעם של אוכלי תרומה זריזין כו' ואעפ"כ תני לה במעלות שחומר בקודש מבתרומה:

ע"כ נראה לי דהא דקאמר א"ר חנני' קומי ר' מנא והדא היא מעלה אילו דבר שהוא שוה בזה ובזה כו' לא קאי אהא דאמר תחילה שאוכלי תרומה זריזין והא דקאמר אילו הוא

דבר ששוה בזה כו' הוא כמו שכתב הט"א בריש פירקין ונראה לי דכל הני מעלות כו' לאו בחדא מחתינהו דהא דמטביל כלי בתוך כלי לתרומה אבל לא לקודש דהני היינו שהכלי הנטבל משתמש בה בתר טבילה קידש או תרומה ולא מיירי בגופו של קודם ותרומה עצמן. וכן ההוא דאחוריים ותוך נמי בכה"ג מיירי ואע"ג דבמשנה גרס בה בתרומה אבל לא בקודש נראה לי דט"ס הוא אלא לתרומה ולקודש בלמ"ד גרסינן ולצורך קאמר אבל בקודש בב' משמע דבגופן של קודש ותרומה עצמן מיירי והא ליתא דלא שייך בגופן החילוקים דאחורים ותוך כו' ובסדר המשנה ירושלמית גרסינן בתרי הני בבא בתרומה אבל לא בקודש ופי' כמו בלמ"ד וכמו שכתבתי עכ"ל:

וע"ז קאמר בירושלמי א"ר חנני' קומי ר' מנא והדא הוא מעלה אילו דבר ששוה בזה ובזה בזה טמא ובזה טהור ודא הוא מעלה (פי' שמקשה לפי פשטות המשנה דגריס חומר בקודש מבתרומה דהיינו בבי"ת וא"כ כיון דגריס בבי"ת ע"כ מפרש דהיינו בקודש שהוא עצמו קודש דהיינו כלי שרת ותרומ' לא שייך באוכלין טבילה וע"ז מקשה דאיך תנן חומר בקידש ובתרומה הא לא דמי אהדדי דבתרומה הוי הפי' הכלי שמטבילים להשתמש בה תרומה ובקודש היינו בכלי שהיא עצמה קודש. וע"כ מקשה והדא היא מעלה אילו דבר שהוא שוה בזה ובזה טמא בזה וטהור בזה דא היא מעלה אבל אם אינם שוים אינה מעלה והכא אינם שוים דבתרומה מיירי שמטביל הכלי לתרומה ובקודש היינו שהיא עצמה קודש א"כ ליכא מעלה דהא דתרומה מטבילין כלי בתוך כלי היינו מפני שזהו רק להשתמש בה תרומה אבל בקודש שהכלי עצמה היא קודש ע"כ אין מטבילין כלי בתוך כלי:

וע"ז משני א"ל תיפתר במזוקק לקודש. (פי' שאין הפי' של בקודש שהכלי עצמה קודש אלא במזוקק לקודש דהיינו שמטבילין את הכלי להשתמש בה קודש והא דאמר בקודש היינו כמו לקודש וע"כ הוי מעלה אבל לא מקשה אהא שאמר מפני שאוכלי תרומ' זריזין ואוכלי קודש אינם זריזין רק כמו שביארתי והא דמשני במזוקק לקודש היינו שמטבילין הכלי להשתמש בה קודש:

וכן איתא בירושלמי לקמן (סוף ה"א) א"ר זעירא קומי ר' מנא לית הדא אמרה שלא עשו גופו כזב אצל הקודש (פי' גופן של אוכלי תרומה כזב אצל אוכלי קודש) אין תימר עשו גופו כזב אצל קודש אפי' עבר ונשא יהא טמא א"ל תיפתר במזוקק לקודש (פי' הא דתנן הנושא את המדרס אבל לא את הקודש מיירי במזוקק לקודש את הכלי המזוקק לקודש פי' שישתמש באותו כלי קודש אבל לא קודש עצמה) וה"נ הפירוש הא דתנן חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים בקודש אבל לא בתרומה היינו נמי

בכלים שמשתמשין בו קודש וכן תרומה היינו נמי שמשתמשין בה טומאה א"כ שניהם שוים דמיירי בכלים ע"כ תנן חומר בקודש מבתרומה:

קטע ג

שם מעשה שנכנסו שבעה זקנים לעבר את השנה בבקעת רימון ומי היו ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ור"ש ור"נ וראב"י ור"י הסנדלר אמרו כמה מעלות בקודש ובתרומה. ר' מאיר אומר שלש עשרה ר' יוסי אומר שתים עשרה א"ר מאיר כך שמעתי מר' עקיבא שלש עשרה אמר לו ר"י הסנדלר שמשתי את ר' עקיבא עומדות מה שלא שימשתו ישיבות אמרו ר' יוחנן הסנדלר אלכסנדרי לאמיתו הוא כו' והנה הק"ע והפ"מ פירשו דר' מאיר אמר שלש עשרה היינו עם הא דתנן בפ"ב דחגיגה נוטלים לידים לחולין ולתרומה ולקודש מטבילים וטבל והוחזק לתרומה לא הוחזק לקודש וכן הקשו התוס' בחגיגה (ד' כ') ד"ה חומר בקודש אמאי לא תני נמי הא דנוטלין לידים לחולין ולתרומה ולקודש מטבילין וכן הא דהוחזק לתרומה לא הוחזק לקודש ותירצו דלא תנא במתניתין אלא היכא דאיכא דררא דטומאה קצת ואפי' בבתרייתא נמי אבל הך ליכא כלל דררא דטומאה אך הירושלמי מנה אותם והוי י"ב אך הא דאמר ר' מאיר שלש עשרה פי' הק"ע דקאי אבית הצביעה עיי"ש והוא דוחק והפ"מ פי' שהוא כמו דאמרינן בחגיגה (ד' כ"ב) י"א מעלות שנו כאן וא"כ הוי י"ג וע"כ אומר ר' מאיר שלש עשרה והוא דוחק דליפלגו בהכי ועיין בירו' שם) אם היה דבר טמא כבד כליטרא אין מטבילין אותו והתם הטעם, משום חציצה ולפי"ז הוי עשר מעלות וכמו דאמרינן בחגיגה (ד' כ"א) בקודש מ"טלא אמר ר' אילא משום שכבדו של כלי חוצץ והוי חד טעמא עם הא דתנן לא כמדת הקודש מדת התרומה שבקודש מתיר ומנגיב ומטביל ואח"כ קושר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל וע"כ אמרינן (שם) ר' אילא לטעמיה דאמר ר' אילא אמר ר"ח בר פפא עשר מעלות שנו כאן חמש ראשונות בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש]:

ע"כ נראה לי דהא דפליגי בזה הוא כמו שביארתי על הירושלמי (סוף חגיגה) דמוקי הא דתנן כיצד מעבירין על טהר עזרה מטבילין את הכלים שהי' במקדש כו' ופריך וכלים טעונים טבילה אמר ר' בא אני אומר שמא הי' שם א' מן הכלים שלא הזה ופריך מעתה ניחוש לכולן (ופירשתי שם דא"כ בעינן הזאה) אמר ר' בון בר חייא אני אומר שמא הי' שם א' מן הכהנים שיצא לדבר עם האשה ונתזה צינורא של רוק מתוך פיה על בגדיו וטמאתו ופריך מעתה ניחוש לכולם וביארתי שם דא"כ ליבעי הערב שמש (ודלא כהק"ע עיי"ש) ומשני תיפתר שנטמא בספק משקין תמן תנינן ספק משקין ליטמא טמא אחרים טהור המן בתרומה וכאן בקודם הוא בקודש וע"כ קאמר ר"מ שלש עשרה מעלות

יש בקודש משא"כ בתרומה וכל זה הוא לר"מ שסובר דטומאת משקין דרבנן וע"כ אומר דספק משקין ליטמא טמא לטמא אחרים טהור אבל לר' יוסי שסובר דספק משקין לטמא אחרים דאורייתא וכמו דאמרינן בפסחים (ד' ט"ו) אמר ר' ירמי' הכא בבשר שנטמאו במשקין שנטמאו מחמת שרץ ואזדא ר"מ לטעמי' ור' יוסי לטעמי' ר"מ לטעמי' דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ור' יוסי לטעמי' דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דאוריי' ואף דהתוס' בד"ה ר' יוסי כתבו דקשה דהא ר' יוסי גופי' אית לי' לקמן (ד' י"ח) טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן והא דאית לי' הכא דאורייתא בשיטת ר' עקיבא רבו אמרה ואין זה לטעמי'. וא"כ אף דר' יוסי גופי' סבר דטומאת משקין דרבנן וכמו דאמרינן בפסחים (ד' מ"ח) והאמר רבא לא ר' יוסי סבר כר"ע ולא ר"ע סבר כר' יוסי דאי סבר כר"ע ניתני נמי רביעי בתרומה וחמישי בקודש כמו דאמר התם אעפ"כ סובר בשיטת ר"ע דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא דר"ע קאמר דיטמא יטמא א"כ במשקין דכתיב יטמא היינו יטמא וא"כ מטמא אחרים דאורייתא וכן אמרינן בירושלמי (פ"ה דסוטה) ר' חייא בשם ר' יוחנן אתי דר' יוסי שיטת ר"ע רבו אמרה כמה דר"ע אמר יטמא יטמא דבר תורה כן ר' יוסי אמר יטמא יטמא דבר תורה:

וא"כ כיון דסובר ר' מאיר דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ע"כ סובר ר"מ דשלש עשרה מעלות יש בקודש דהיינו אם נטמא בספק משקין דבקודש טמא ובתרומה טהור וכמו דאמרינן (שם) בירושלמי דחומר הוא בקודש וא"כ יש עוד מעלה אבל ר' יוסי לטעמי' שסובר דספק משקין לטמא אחרים דאורי' וא"כ אם נטמא תרומה בספק משקין נמי טמא ואף דזהו רק באוכלים אבל לא בכלים הא תרומה הוא באוכלים וע"כ קאמר די"ב מעלות יש בקודש ולא שלש עשרה.

ואיפשר דע"כ אמרו על ר' יוחנן הסנדלר אלכסנדרי לאמיתו הוא ופי' הק"ע שהן דברי אמת שר"ע אמר שלש עשר' מעלות ואמאי לא אמרו על ר' יוסי דפליג עם ר"מ. אך איפשר דר' יוסי לא פליג עם ר"מ רק איך אמר ר' עקיבה דר' מאיר אומר כך שמעתי מר' עקיבא שלש עשרה ור' יוסי אומר אליבא דר"ע דשנים עשר מעלות וזהו רק אליבא דר' עקיבא אבל ר' יוסי גופי' סובר דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן דאי הוה דריש יטמא יטמא כר"ע א"כ לימא רביעי בתרומה וחמישי בקודש וא"כ ר' יוסי לא סבר כר"ע וא"כ הוא בעצמו סובר דשלש עשרה מעלות יש דכיון דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן א"כ בספק משקין בתרומה טהור ורק בקודש טמא משום חומר בקודש כדאיתא בירושלמי אבל ר' יוחנן הסנדלר אמר לר' מאיר שימשתי את ר"ע עומדות מה שלא שמשתו ישיבות

והוא שמע מר' עקיבא שנים עשר והוא בעצמו נמי סובר כר"ע ע"כ אמר אלכסנדרי לאמיתו הוא ודו"ק:

[**ועוד** איפשר לומר דע"כ קאמ' ר"מ שלש עשרה משום דאם נטמא בספק משקין אמרינן דחומר הוא בקדש וע"כ בספק משקין טמא אעפ"י שהוא מדרבנן. וזהו דוקא לר"מ אבל לר' יוסי דבכל ספיקי דרבנן מחמרינן כמו דאמרינן בעירובין (דף לה) וסבר ר"מ ספיקא לחומרא והתנן טמא שירד לטבול ספק כ טבל ספק לא טבל כו' במה דברים אמורים בטומאה חמורה אבל בטומאה קלה ספיקו טהור ור' יוסי מטמא. אלמא דר' יוסי מחמיר אפילו בדרבנן וליכא למימר משום דהעמד טמא על חזקתו הא הש"ס פריך על הא דמיקל בעירוב ורבא הוא דמשני בסוף ודף ל"ו) דהתם היינו טעמא דר' יוסי העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל ופריך אדרבא העמד מקוה על חזקתו ואימא לא חסר ומשני במקוה שלא נמדד אבל תחילה היה סבור דמחמיר בספיקא דרבנן ובירושלמי (פ"ג דעירובין ה"ד) אמרינן תמן תנינן ספיקא טהור ר' יוסי מטמא (ופריך מר' יוסי אר' יוסי דמתניתין דקאמר שספק עירוב כשר) וע"ז משני אמר ר' יונה לא טימא ר' יוסי אלא משום הוכח (פי' משום דהוי טומאה מוכחת דהעמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל) אמר ר' יונה (צ"ל) ר' יוסי ואפי' ממקום אחר ר' יוסי מטמא (פי' אפי' בטומאה שאינה מוכחת משום דסובר דמיירי במקוה שנמדד. וא"כ איכא למימר העמד מקוה על חזקתה) וא"כ ר' יוסי מחמיר בדרבנן וע"כ איפשר לומר דהא דאמרינן (בסוף חגיגה) תמן תנינן ספק משקין ליטמא טמא ולטמא טהור ומשני חומר הוא בקודש זהו לדברי ר"מ אבל לר' יוסי דמחמיר בספק דרבנן ע"כ מחמיר בתרומה נמי וע"כ קאמר ר"מ שלשה עשר משום ספק משקין דחומר הוא בקודש אבל ר' יוסי סובר דשנים עשר משום דבהא מחמירין גבי תרומה נמי אך לפי"ז תקשה דהא אמרינן בפסחים (ד' י"ח) אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש ר' יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה (פי' דסובר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ואמאי לא קאמר דאע"ג דר' יוסי גופי' סבר דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן אעפ"כ החמיר בספיקו אלא ודאי דא"כ תקשה דאמאי אמר דלכלים טהורים אך איפשר לומר דאעפ"כ לכלים טהורים משום דהוי תרי דרבנן דמשקין לטמא אחרים הוא דרבנן ועוד דמדאורי' אין כלי נטמא אלא מאב הטומאה (ועי' ט"א במגילה ד' י"ט) (והא דקאמר ר"ל דר' יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה היינו כמו דמשני ר' יונה לא טימא ר' יוסי אלא משום הוכח וע"כ פריך (שם ד' י"ט) והאמר רבא לא ר' יוסי סבר כר"ע ולא ר"ע סבר כר' יוסי וליכא למימר דפליג אריש לקיש והיינו משום דהא לפי מאי דמשני רבא בעירובין (ד' ל"ו) דהיינו טעמא דר' יוסי העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל כו' וא"כ

ליכא למימר משום דמחמיר בספיקא דרבנן) אבל לשיטת הירושלמי דאמר ר' יוסי דאפי' ממקום אחר ר' יוסי מטמא והוא משום דמחמיר בדרבנן איפשר דמחמיר בתרומה נמי. אך עכ"ז תקשה דאכתי דהא תנן בסוף חגיגה כיצד מעבירין על טהרת העזרה. ואמרינן וכלים טעונים טבילה וע"ז משני שנטמאו בספק משקין ופריך הא ספק משקין ליטמא טמא לטמא טהור ומשני חומר הוא בקודש ובכלים סובר ר' יוסי נמי דלאוכלים טמאים לכלים טהורים: וא"כ צריך לומר דחומר הוא בקודש אך איפשר לומר דכיון דסובר ר' יוסי דספק מדרבנן להחמיר ע"כ החמירו בכלים בתרומה נמי ויש לדחות ועי' בסוף חגיגה ודו"ק]:

הלכה ב

קטע ג

שם אמר ריב"ל עד כאן בקדשי מקדש המקודשים מכאן ואילך בחולין שנעשו על טהרת הקודש וכתב הק"ע וקשה דבבבלי (דף כ"א) אמרינן בהיפוך עשר מעלות שנו כאן חמש ראשונות בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש אחרונות לקודש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש מ"ט חמש קמייתא דאית להו דררא דטומאה דאורייתא גזרו בהו רבנן בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש בתרייתא דלית להו דררא דטומאה מדאורייתא גזרו בהו רבנן לקודש לחולין שנעשו על טהרת הקודש לא גזרו בהו רבנן וכתב הקרבן עדה דגרסינן גם כאן בהיפוך:

ולי נראה שהירושלמי חולק על הש"ס דילן דאמרינן לקמן בירושלמי הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש נפסל גופו מלאכול בקודש עד כדון בקדשי מקדש המקודשין ואפילו בחולין שנעשו על טהרת הקודש נשמעינה מן הדא דתנינן תמן השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהם דם כשרים ונאכלים בידים מסואבות לפי שלא הוכשרו בדם רש"א הוכשר בשחיטה ור' אלעזר בשם רבי הושעי' מתניתין בחולין שנעשו על טהרת הקודש (וכמו דאמרינן בחולין (דף לב) טעמא דלא יצא מהם דם כו' אין נאכלים בידים מסואבות אמאי ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחולין וממאי דבחולין עסקינן דקתני חיה דאילו קדשים חיה בקדשים מי איכא כו' אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעי' הכא בחולין שנעשו על טהרת הקודש עסקינן ודלא כר' יהושע דתניא האוכל אוכל ראשון כו' ולוקמה בחולין שנעשו על טהרת תרומה ור' יהושע כו' דקתני בשר דאי בתרומה בשר מי איכא אמר עולא חברי' אמרין בחולין שנעשו על טהרת הקודש ודלא כר' יהושע ואנא אמינא ר' יהושע היא ולא מיבעי' קאמר לא מיבעי' חולין שנעשו על טהרת הקודש דחמירי דאית בהו שלישי אלא אפי' חולין שנעשו על טהרת תרומה נמי אית בהו שלישי וע"ז אימר

הירושלמי נשמעינה מן הדא דתנינן תמן כוכן השוחט חיה ועוף כו' ר' אליעזר בשם ר' הושעי' מתני' בחולין שנעשו על טהרת הקודש וכר' יהושע (פירוש ולא מיבעי' קאמר לא מיבעי' בחולין שנעשו על טהרת הקודש דאית בהו שלישי אלא אפי' חולין שנעשו על טהרת תרומה נמי אית בהו שלישי) (ומזה מוכח דרבי אלעזר אמר דאתי' כרבי יהושע ועיין בתוספות חולין ודף לד) מאן חברי' לא רוצה לומר ר' אלעזר כו' ונראה דר"א לא קאמר יותר אלא בחולין שנעשו על טהרת הקודש עסקינן והש"ס הוא דמסיים ודלא כר' יהושע ודו"ק וע"כ קאמר וכרבי יהושע דאל"ה לא מוכח אלא דיש שלישי בחולין שנעשו על טהרת הקודש אבל לא רביעי וע"כ קאמר וכר' יהושע (ודלא כהק"ע דגריס ודלא כרבי יהושע) (פי' ולא מיבעי' קאמר) וא"כ מוכח דחולין שנעשו על טהרת הקודש עושה שלישי רביעי (דהא אמרינן בחולין (דף לה) יתיב רב יצחק כו' האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקודש טהור לאוכל בקודש שאין לך דבר שעושה רביעי בקודש אלא קודש מקודש בלבד ופירשו התוס' שם בד"ה האוכל דהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקודש טהור לאכול בקודש כמו שאינו עושה רביעי וא"כ מוכח דהירושלמי סובר דחמש בתרייתא הן בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש וחולק על הש"ס דילן ועיין לקמן ר' זעירא ר' יוסי כו' מתניתא מינה קיימא ומינה תברא כו' מה שאבאר שם ועיין בתוס' שם ד"ה האוכל ודו"ק:

קטע ז

שם ר' זעירא כו' האוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה והגיה הק"ע שלישי של קודש והשיג עליו בגליון הש"ס שם דא"כ מאי פשיט כו' ולי נראה שצריך להגיה האוכל שלישי בקודש נפסל גופיה מלאכול בקודש וכמו דאמרינן בחולין (דף לד) אמר ר' זעירא אמר רב אסי אמר ר' יוחנן אמר ר' ינאי האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקודש נעשה גופו שני לקודש איתיבי' ר' זירא לר' אסי שלישי שני לקודש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה על טהרת תרומה אין על טהרת הקודש לא א"ל לא מיבעי' קאמר כו':

וע"כ אמרינן בירושלמי ר' זעירא ר' יוסא ר' יוחנן ר' ינאי בשם ר"ל (והיינו האמוראים דאמרינן בחולין (שם) אמר ר' זעירא אמר ר' אסי א"ר יוחנן א"ר ינאי) האוכל שלישי של קודש נפסל גופיה מלאכול בקודש וע"ז פריך ולאו מתני' היא שהשלישי שני לקודש כו' בחולין שנעשו על טהרת תרומה. וא"כ פשיטא דהאוכל שלישי של קודש שנפסל גופו לאכול בקודש ואינו סובר הטעם מפני שטהרתה טומאה היא אצל קודש דזה הטעם צריך לומר בתרומה אבל לא בשלישי של קודש וע"ז משני דמתני' בקדשי מקדש המוקדשין

אהא מימר לך אפי' בחולין שנעשו על טהרת הקודש דאפילו של חולין שנעשו על טהרת הקודש נמי האוכל נפסל גופו מלאכול בקודש וע"ז אומר (שם) ר' זעירא ר' יוסי ר' יוחנן ר' ינאי כו' מתניתא מינה קיימה ומינה תברא מינה קיימה דשלישי עושה שני לקודש ואין שני תרומה שנעשו לטהרת טומאה אבל אם נעשו לטהרת הקודש נעשה גופו שני אצל קודש מינה תברא שהשלישי שני לקודש שנעשית לטהרת הקודש אבל אם נעשה לטהרת תרומה נעשה גופו שני אצל תרומה וכש"כ אצל הקודם עיין בק"ע שנדחק בזה ולי נראה שיש (ט"ס וחילוף השורות בירושלמי זה וכצ"ל) מתניתא מינה קיימה ומינה תברא (פי' שיש לסייע מזה המשנה להא שאמר ר' זעירא כו' שהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקודש נעשה שני לקודש וגם שיש מזה לשבור ולומר איפכא) וע"ז אומר מינה קיימה (פירוש שיש לקיים המימרא שהאוכל שלישי שנעשה על טהרת קודש נפסל גופו מלאכול בקודש) שהשלישי שני לקודש ולא שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה דאם נעשה גופו שני אצל תרומה (פי' אם אכל חולין שנעשו על טהרת תרומה וכל שכן אצל הקודש (פירוש אם אכל חולין שנעשו על טהרת הקודש) (והוא כמו דאמרי' לא מיבעי' קאמר לא מיבעי' חולין שנעשו על טהרת הקודש דחמירי דאית בהו שלישי אלא אפי' חולין שנעשו על טהרת תרומה נמי אית בהו שלישי) ומינה תברא שהשלישי שני לקודש ואין שני לתרומה שנעשו על טהרת תרומה אבל אם נעשו לטהרת הקודש אין נעשה גופו אצל קודש וע"ז קאמר מינה קיימה ומינה תברא דאיפשר לקיים דהיינו לסייע להמימרא שאם אכל חולין שנעשו על טהרת הקודש נפסל גופו מלאכול בקודש ולא מיבעי' קאמר כו' או שבדווקא קאמר חולין שנעשו על טהרת התרומה אבל אם אכל חולין שנעשו על טהרת הקודש לא נפסל גופו. וא"כ מוכח מזה כמו שכתבתי תחילה דהירושלמי סובר דלא כשיטת הש"ס דילן דאדרבא חמש אחרונות הם בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש וחמש ראשונות הוא לקודש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש דהא רוצה לומר דהאוכל שלישי של חולין על טהרת קודש נפסל בגופו כו' והוא הדין שעושה רביעי ודו"ק:

קטע ח

שם ר' חנניה ר' יוסי בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אומר המן יטמא יטמא דבר תורה כן ר' יוסי אמר הכא יטמא יטמא דבר תורה עיין במה שביארתי ע"ז בפ"ק בפסחים.

שם ער כדון ר' עקיבא כר' ישמעאל תני ר' ישמעאל והבשר אשר יגע בכל טמא זה ראשון שנגע בטמא לא יאכל לרבות את השני שלישי בתרומה מניין ודין הוא מה אם טבול יום שאינו פוסל בחולין הרי הוא פוסל בתרומה שני שהוא פוסל בחולין אינו דין שיפסול

בתרומה רביעי בקודש מניין ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי הוא פוסל בקודש שלישי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסול בקודש הרי למדנו לראשון ולשני מן הכתוב ולשלישי מן הדין ולרביעי מק"ו דנין לו דין מן הדין שיהא הכל משועבד להנכה שיהא השלישי פוסל בתרומה והרביעי בקודש:

[**והנה** הק"ע פי' דהא דאמר שיהא הכל משועבד להלכה הוא דאל"ה הוי למד מן הלמד וע"כ אמר שיהא הכל משועבד להלכה והק"ו אינו אלא אסמכתא בעלמא אך דבזבחים (ד' נ') אמרינן דדבר הלמד בק"ו מלמד בק"ו. אך איפשר דהירושלמי חולק על זה אך לכאורה אם בתר מלמד אזלינן כמו דאמרינן במכות (דף ל') הניחא למ"ד בתר למד אזלינן אלא למ"ד בתר מלמד אזלינן והכא יליף קודש מתרומה ותחילה ילפינן מחולין וא"כ יכול ללמוד למד מן הלמד ועיין בספרי עמק יהושע (ס' ט') על הירושלמי דיבמות קדשים מהו שיהיו אסורין בערל ללמד מן הפסח אין אתה יכול שאין בו שבירת העצם ולא בתרומה שהוא למד מן הלמד ופי' הפ"מ דתרומה ילפינן מפסח ותרומה קודש איקרי וכבר כתבתי שם ששגה בזה דהא במ"ש אמרינן דמעשר שני דגן חולין הוא כש"כ בתרומה דהא בקידושין (ד' נ"ג) ר"ל דמעשר שני איקרי קודש יותר מתרומה עיי"ש אלא הטעם דאי משום דבתר למד אזלינן והלמד הוא לענין קדשים או דבתר מלמד אזלי' והמלמד הראשון הוא קודש אבל כעת נראה לי מהירושלמי דס"ל דר' ישמעאל סובר דאין למדין למד מן הלמד אפי' בחולין נמי וכמו דאמרינן בירושלמי (בפ"ק דקידושין ה"ב) כתיב כי יאמר לך כו' הקיש כו' ניקנית בכסף ובשטר כו' עברי' למודה מבת חורין כו' נמצא למד מלמד עד כדון כר' עקיבא דאית ליה למד מן הלמד כר' ישמעאל דלית לי' למד מן הלמד וע"כ אמר שיה' הכל משועבד להלכה כיון דכתי' ובשר קודש אשר יגע בכל טמא לא יאכל וע"כ לא הוי למד מן הלמד וע"ז אמר שיהא הכל משועבד להלכה ודו"ק]:

הלכה ד

קטע ב

שם (ה"ד) ר' סימון בשם ריב"ל בן דרום שאמר מגליל הבאתיה נאמן (צ"ל שאמר מדרום הבאתיה נאמן) ובן גליל שאמר מדרום הבאתיה אינו נאמן ר' ירמי' סבר מימר בתרומה שנעשה ע"ג קודש הא ע"ג עצמה לא א"ר יוסה ואפי' נעשית ע"ג עצמה:

ונראה לי דפליגי על הא דתנן ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה אם האמינוהו על התרומה שיהא הטהרה אצל קודש ג"כ או שדוקא אם אומר ששמרה על טהרת הקודם וכמו דאמרינן בחולין (דף ל"ה) מתיב רמי בר חמי שלישי שני לקודש ואין כו' א"ל הנח לתרומה שטהרתו טומאה היא אצל קודש ומנא תימרא דתנן בגדי ע"ה מדרס לפרושין

בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש אמר רבא מדרסות קא אמרת שאני מדרסות שמא תשב עליהן אשתו נדה אבל בפירי לא אמרינן ור' יצחק בפירי נמי אמר מתיב ר' ירמי' מדיפתי ומי אמרינן בפרי והתנן אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן ולא קא מטמא לי' תרומה לקודש ואי אמרה טהרתה טומאה אצל קודש תיטמא לי' תרומה לקודש א"ל טומאה בחיבורין קא אמרת טומאה בחיבורין שאני דמיגו דמהימן אקודש מהימן נמי אתרומה וכתבו התוס' וא"ת שאני הכא ששמרה על טהרת הקודש וממה נפשך כיון דמהימנת לי' אקודש מהימן נמי אתרומה ויש לומר כיון דתרומת חבר נמי מטמא קודש משום דטהרתה טומאה אצל קודש נא שייך הכא להימני' לעם הארץ כו':

וע"ז אומר ר' ירמי' סבר בתרומה שנעשית ע"ג קודש הא על גבי עצמה נא (פי' אפילו בשעת הגיתות דכיון דתרומת חברנמי מטמא קודם משום דטהרתה טומאה היא אצל קודש ע"כ מטמא את הקודש אפי' בשעת הגיתות והבדים אלא דווקא בתרומה שנעשית ע"ג קודם הא על גב עצמה לא א"ר יוסי אפי' נעשית ע"ג עצמה משום דסובר דדווקא בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש וכמו דאמרינן (שם) אמר רבא מדרסות קא אמרת שאני מדרסות שמא תשב עליהן אשתו נדה אבל בפירי לא אמרינן (ולקמן יתבאר עוד בזה). מתניתא פליגא על ר' יוסי צריך לעמוד עליהן עד שיטבילו. וא"כ משמע דדווקא אם נעשה על טהרת הקודש ומשני פתר לה שלא בשעת הבד כו':

קטע ג

שם נגעו בו טהרות בשעת הגיתות והבדי' הטהרות טהורו' עברו הגיתות והבדים הטהרות טמאות ויש כלי חרס משהוא מיטהר חוזר ומיטמא ולית כל אילין מילייא כן אלא כיני נגעו בו טהרו' קודם לגיתות ולבדים הטהרות טהורו' ויש כלי חרס משהוא מיטמא חוזר ומיטהר (ועי' ק"ע שפי' ואין כל הדברים האילו כן) ואיפשר לומר דקאמר ולית כל אילין מילייא כן (פי' בתמיה) והוא דהא אמרינן בריש פירקין בירושלמי ר' יוחנן בשם ר' בנייי' עשו משקה בית צביעה כמשקה בית מטבחי' כו' וכא משקה בית צביעה טהורין במקומן וטמאים במקום אחר ר' סימון בשם ריב"ל משקה בית מטבחי' שיצא לחוץ נטמא והא תנן משקה בי מטבחי' שיצאו לחוץ בקדושתן הן א"ר יוסי קיימא ר' סימון כו' כשיצאו וחזרו נטמא משקה העליון והי' שותת ויורד חד אמר במקומו טהור וירד למטן טמא וחורנה אמר הואיל ובא מכח טהרה טהור [והוא דלא כשיט' הש"ס דילן בפסחים (ד' י"ז) משקה בי מטבחיי' שנטמאו בפנים והוציאו לחוץ טהורין נטמאו בחוץ והכניסם בפנים טמאין איני והאמר ריב"ל משקה בי מטבחי' לא אמרו אלא

במקומן מאי לאו למעוטי נטמאו בפני' והוציאו לחוץ לא למעוטי נטמאו בחוץ והכניסן לפנים והא במקומו קאמר ה"ק לא אמרו דכן אלא שנטמאו במקומן וע"ז אומר ולית כל אילין מילייא כן דבבית הצביעה טהורים והם טהורים במקומן וטמאים במקום אחר וכן במשקי' בי מטבחי' וע"ז אומ' על שאומר ויש כלי חרס משהוא מיטהר חוזר ומיטמא ע"ז אומר ולית כל אילין מילייא כן או שהוא כמו דאמרינן בסוף חגיגה משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת העזרה אלמא דאם עבר הרגל אעפ"י שברגל הי' טהור אעפ"כ מעבירין על טהרת העזרה. ע"ז אומר ולית כל אילין מילי' כן (פי' בתמיה) דמצינו כיוצא בזה כו' א"ר יוחנן קישות וקירי' כו' ועם הארץ מומרין כו' עם הארץ דתני עם הארץ שנתנה להיות חבר והי' לו טהרות ואמר בברי לי שיעשו בטהרה בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו וטמאות לאחרים על גבי אחרים טמאות בין לו בין לאחרים ר"ע אומר אם טהורות לו יהיו טהורות לאחרים אם טמאות לאחרים יהיו טמאות לו ר' יוחנן אמר חומרין טמאות בין לו בין לאחרים א"ר ינאי הרובין היו אומרים בתרומה שנעשית ע"ג הקודש הא ע"ג עצמה לא ואני אומר ואפי' ע"ג עצמה ואתי דר' יוסי כר' ינאי ודר' ירמי' כרובין (פי' דפליגי אליבא דת"ק דאמר דעם הארץ שנתמנה להיות חבר והי' לו טהרות ואמר בברי לי שנעשו בטהרה בזמן שנעשו ע"ג עצמה טהורות לו וטהורות לאחרים וע"ז אומר הרובין היו אומרים בתרומה שנעשית ע"ג קודש הא היא עצמה לא והוא כמו שביארתי תחילה וכמו שכתבו התוס' בחולין (דף ל"ה) בד"ה תטמא תרומה לקודש כו' דכיון דתרומת חבר נמי מטמא קודש משום דטהרתה טומאה אצל קודש לא שייך הכא להימני' לעם הארץ כו' וע"כ אומר דאף דעם הארץ שנתמנה להיות חבר ואומר בברי לי שנעשו בטהרות בזמן שנעשו ע"ג עצמו טהורות לו וטמאות לאחרים היינו דווקא אם אמר שנעשה התרומה ע"ג קודש אבל אם לא אמר שנעשה ע"ג קודש א"כ אעפ"י שנאמן אפ"ה כיון דתרומות חבר אמרינן שטהרתה טומאה אצל קודש א"כ איך יהא נאמן יותר מחבר ע"כ בעינן דווקא בתרומה שנעשית ע"ג הקודש ואני אומר אף ע"ג עצמה והוא כמו דאמרינן בחולין (דף ל"ה) דהא אמרינן בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש היינו דווקא בבגדי אוכלי תרומה וכמו שאומר מדרסות קא אמרת שאני מדרסות שמא תשב עליהן אשתו נדה אבל בפירי לא אמרינן וע"כ אומר ר' ינאי ואני אומר ואפי' נעשית ע"ג עצמה דבפירי לא אמרינן שטהרתה טומאה היא אצל קודש:

וע"ז אומר אתי דר' יוסי כר' ינאי (פי' ר' יוסי דאמר על הא דתנן ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה ואמר ר' יוסי ואפי' נעשית ע"ג עצמה והוא משום דבפרי לא אמרינן שתהא טהרתה טומאה אצל קודש וע"כ אמר אפי' נעשית ע"ג עצמה) והוא כר' ינאי

דאמר בע"ה שנתמנה להיות חבר דבזמן שנעשו ע"ג עצמה טהורות לו היינו אפילו שנעשית ע"ג עצמה ודר' ירמי' כרובין (פי' ר' ירמי' דאמר על מתניתין דהמן דבזמן הגיתות והבדים נאמן דדווקא בשנעשה ע"ג הקודש אבל אם לא נעשה ע"ג הקודש לא מהני לקודש משום שטהרתה טומאה אצל קודש ואפילו בפרי) נמי אתי כרובין (פי' דאמרו בעם הארץ שנתמנה להיות חבר פי' דדווקא בתרומה שנעשית ע"ג קודש אבל אם נעשית ע"ג תרומה לא מהני משום שהתרומה טהרתה טומאה היא אצל קודש וא"כ לא עדיף מתרומה של חבר וכמו שהבאתי התוספות חולין (דף ל"ה)

ובזה יתבאר הא שאומר שם אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש ואין אחר שהוא נאמן על הקודם נאמן על התרומ'. והנה המפרשים פירשו שהוא ענין בפני עצמו אבל לפי מה שפירשתי הוא קושי' על ר' ירמי' והרובים שאמרו דאפי' בתרומה בפירי נמי אמרינן שטהרתה טומאה אצל קודש וא"כ לא עדיף מתרומה של חבר וע"ז מקשה מהא דתנן אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן והוא כמו דאמרינן בחולין (דף ל"ה) מתיב ר' ירמי' מדיפתי ומי אמרינן בפרי והא תנן ואם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן (פי' וא"כ מאי מהני לקודש כיון דאפי' בתרומה של חבר טהרתה טומאה אצל הקודש וכמו שכתבו התוס') וע"ז משני בירו' מאחר שהוא נאמן על הקודם נאמן נמי על התרומה ופי' שהוא כמו דמשני שם בחולין א"ל טומאה בחיבורין קאמרת טומאה בחיבורין שאני דמיגו דמהימן אקודש מהימן נמי אתרומה). וע"ז אומר בירושלמי מאחר שהוא נאמן על הקודש נאמן על התרומה דכיון שהוא בחיבורין ע"כ מדהימן אקודש מהימן נמי אתרומה:

קטע יב

שם כדי יין וכדי שמן המדומעות. א"ר יוסי ב"ר בון אלו שקודחין בהן את הדמע וכתב הק"ע קנקנים שמכניסין בהם את המדומע כן כתב הרמב"ם בפי' המשנה ולי נראה דאיפשר לומר במה שהקשה הט"א על הא דתנן ואם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן נמי על תרומה משום מיגו והאיך יאכלנו הכהן הא מעורב בתוכו קודש וי"ל כשאומר בשעת הגיתות רביעית שאני עתיד להפריש לאחר זמן הרי הוא קודש מהשתא ומתני' כמ"ד יש ברירה עוד תירץ שם דמיירי בשיחדו לקודש כו' ואיפשר דהוי קשי' להירושלמי נמי על הא דתנן כדי יין וכדי שמן המדומעות וכמו שפירשו דאיכא חולין וקודש ותרומה וא"כ איך יאכל התרומה. ועיי"ש בט"א במה שהביא מזבחים דאין מביאין מנחות ונסכים מן המדומע משום דבעינן ממשקה ישראל מן המותר לישראל ופירש"י אעפ"י שמותר לכהנים בעינן מותר לכל ישראל דכתיב מן משקה מן המותר

לישראל והמדומעות משמע להירושלמי שיש בתוכו תרומה וקודש ולא בשיחדו לקודש וע"ז אומר ר"י בר בון אלו שקודחין בהן את הדמע. ואיפשר לומר שהוא כמו דאמרינן בזבחים (ד' כ"ב) בקודח מתוכו ופירש"י קודח דופנו של כיור ותוחב בתוכו כלי קטן ומקצתו לחוץ כו' אבל באפי נפשיה בעינן שיעור ארבע כהנים וכן אמרינן לקמן אמר רב פפא אם קדח בו רביעית מטבילין בו מחטין וצינורות ופירש"י אם קדח רביעית בדופן המקוה כו' וע"ז אומר ר' יוסי ב"ר בון בקודח מתוכו (פי' שים כלי בפני עצמו בתוך כלי זה. וא"כ אינו מתערב אעפ"כ נאמנים כיון דמהימן אקודש מהימן נמי אתרומה:

הלכה ח

קטע ב

שם (ה"ח) מהני' כיצד מעבירין על טהרת העזרה מטבילין את הכלים שהיו במקדש כו' ובגמ' וכלים טעונים טבילה א"ר בא אני אומר שמא הי' שם א' מן הכלים שלא הוזה מעתה נחוש לכולן א"ר בין בר חייא אני אומר שמא הי' שם א' מן הכהנים שיצא לדבר עם האשה ונתזה צינורה של רוק מתוך פיה על בגדיו וטמאתו מעתה נחוש לכולם בנטמא בספק משקין תמן תנינן ספק משקין ליטמא טמא לטמא טהור תמן בתרומה וכאן בקודש חומר הוא בקודש:

[**והנה** הק"ע פי' מעתה נחוש לכולן אי הכי נחוש בכל השנה אי נמי הכי פי' ניחוש נמי ברגל לשאר כלים אפי' שחוץ למקדש וכן נראה עיקר עכ"ל והפ"מ פי' מעתה נחוש לכולן קושיא זו לפי הנוסחא דהכא דלא גריס במשנה הזהרו שלא תגעו בשולחן ואם החשש שמא לא היה זה א"כ נחוש נמי לשולחן והרי אי איפשר לסלקו ולהטבילו. ופירושם דחוק מאוד]:

ע"כ נראה לי שהפי' הוא וכלים טעונים טבילה (פי' ששאל הטעם מפני מה טעונים טבילה). א"ר בא אני אומר שמא הי' שם א' מן הכלים שלא הזה. וע"ז פריך מעתה נחוש לכולן לענין הזאת שלישי ושביעי ג"כ אמאי תנן כל הכלים שהיו במקדש טעונים טבילה דמשמע לי' טבילה בלחוד ומשני שמא הי' שם א' מן הכהנים שיצא לדבר כו' על עסקי קינה ונתזה צינורה של רוק מתוך פיה על בגדיו. וע"כ פריך מעתה ניחוש לכולם. דמ"מ קשה דא"כ תבעי הערב שמש ג"כ ואנן תנן כל הכלים שהיו במקדש טעונים טבילה משמע טבילה אין אבל הערב שמש לא וכה"ג כתבו התוס' בחגיגה (ד' כ"א) דמדקאמר אונן ומחוסר כיפורים צריכים טבילה לקודש כו' משמע טבילה בלא הערב שמש וע"ז משני תיפתר בשנטמא בספק משקין פי' דזהו מדרבנן דאפי' ודאי משקין אינו מטמא אלא מדרבנן ובפרט כלים שאינם מקבלין טומאה מה"ת רק מאב הטומאה וע"כ לא בעי

הערב שמש וכמו דפריך אח"כ) תמן תנינן ס' משקין ליטמא טמא לטמא טהור (והובא בפסחים (ד' ט"ז) ספק משקין ליטמא טמא לטמא אחרים טהור):

וע"ז משני תמן בתרומה וכאן בקודש חומר הוא בקודש. וע"כ לא בעי הערב שמש והטעם כיון שהוא רק משום מעלה בקודש ע"כ לא בעי הערב שמש כמו שיתבאר:

ולכאורה קשה דמאי בעי הירושלמי דקא מקשה וכלים טעונים טבילה דמ"ט לא מפרש הירושלמי כמו שפי' רש"י דכל הכלים טעונים טבילה הוא משום טומאת ע"ה ואיפשר לומר דהי' קשה להירושלמי דאי משום טומאת עם הארץ אמאי לא בעי הערב שמש (וכמו שהאריכו התוספות בחגיגה (ד' כ"א) והביאו ראי' מפרה אדומה שהיו נוגעין בכהן והי' צריך לטבול אלמא דטומאת ע"ה בעי הערב שמש דאל"ה לא הי' היכרא לצדוקים וכן מוכח מהא דפריך בחגיגה (ד' כ"ג) דחתכה מאן אינימא דחתכה חבר למה לי טבילה אלא דחתכה ע"ה בהא לימא ר' יהושע יטמא ויטבול הא טמא וקאי אלמא דבעי הערב שמש דאל"ה ליכא היכירא לצדוקים) והט"א בחגיגה הביא הר"ש (פ"ק דטהרות מ"ג) דיש טומאות דרבנן דבעי הערב שמש וכמו שהביא ראיה מיומא (ד' מ"ט) שנתזה צינורה ונכנסו אחיו ושימשו תחתיו אלמא דטומאת ע"ה בעי הערב שמש. וכן שפופרת שחתכה בחגיגה (ד' כ"ג) דפריך עלה בהא לימא ר' יהושע טמא ויטבול כו' משמע בהדי' דטומאת ע"ה בעי הערב שמש וכתב שאין לדמות טומאות דרבנן הנהוגות אפי' בחולין להני דאינו אלא מעלות בעלמא בקודש ולתרומה ולא לכל דבר ומיהו ההיא דכהן השורף את הפרה שאחיו הכהנים סומכים ידיהם עליו לעשות כו' איכא היכירא לצדוקים שהיו אומרים במעורבי שמש הי' נעשית הפרה שאני משאר מעלות לפי"ז בגדי ע"ה לפרושין בעי הערב שמש אבל בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה ובגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש לא בעי הערב שמש עכ"ל הר"ש בפ"ק דטהרות וע"כ אינו מפרש משום טומאת ע"ה דכיון שנוהגין בחולין ג"כ בעי הערב שמש כמו שכתב הר"ש. (וע"כ משני משום ס' משקין ופריך ע"ז תמן תנינן ס' משקין ליטמא טמא לטמא טהור ומשני כאן בתרומה וכאן בקודש (וע"כ כיון שהוא מעלה לחוד וע"כ לא בעי הערב שמש ובפ"ק דשבת בירושלמי וכן בפ"ב דשבת נתבאר עוד בזה):

קטע ג

שם בירושלמי תני שולחן שנטמא מטבילין אותו בזמנו אפי' בשבת דברי ר"מ וחכ"א מיד אשכחת אמר על דעתי דר"מ מטמא שני לחמים על דעתין דרבנן אינו מטמא אלא לחם אח' בלבד א"ר יעקב בר סיסי קומי ר' יוסי ואפי' תימר על דעתי' דר"מ אינו מטמא אלא לחם א' בלבד תיפתר שנטמא בספק משקין:

והנה הק"ע והפ"מ וכן בגליון פירשו בדחוקים גדולים וגם מה שפי' על דעתי' דר"מ מטמא שני לחמים מלחם הפנים שעמדו על השולחן דלחם הראשון שנגע בשולחן היה ראשון והשני בראשון שני אין מטמא דאין אוכל מטמא אוכל והקשה בשירי קרבן דהא תנן הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש ע"ש:

והנה כולם טעו בפירושם והפי' של הירושלמי הוא דר"מ אומר שולחן שנטמא מטבילין אותו בזמנו (פי' בשבת שהוא זמן סילוק לחם הפנים) ואפי' בשבת (פי' אע"פ שהוא שבת אעפ"כ מטבילין אותו בזמנו דהיינו בשבת דאז הוא זמן סילוק לחם הפנים) וחכ"א מיד (פי' אם נטמא בע"ש מטבילין אותו מיד):

וע"ז אומר על דעתי' דר"מ מטמא שני לחמים (פי' הלחם שמסלקין מעל השולחן שהוא טמא שנגע בשולחן והב' היינו הלחם הפנים השני שמניחין על השולחן דהא מכיון שנטמא בעי הערב שמש א"כ נטמא גם לחם הפנים השני שמניחין עליו בשבת (ולא כמו שפי' הק"ע שהלחם הא' מטמא חבירו אלא שהפי' שני דהיינו הלחם שמסלקין מעל השולחן בשבת. והלחם השני היינו שמניחין עליו בשבת וע"כ מטמא שני לחמים שהי' סבור שנטמא השולחן בטומאה דאורייתא דהא אין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה והוי טומאה דאורייתא וא"כ בעי הערב שמש וא"כ מטמא שני לחמים. על דעתין דרבנן אינו מטמא אלא לחם א' דכיון שמטבילין אותו בחול מיד נמצא דאינו מטמא אלא לחם א':

[**ונראה** לי לבאר דהא דקאמר על דעתיה דר"מ מטמא שני לחמים וע"כ אומר מטבילין אותו בזמנו אפי' בשבת הוא כמו שביארתי במ"א דלשיטת הירושלמי סובר ר"מ דטומאה הותרה בציבור וכמו שביארתי במ"א דלשיטת הירושלמי שסובר ר' יהודה דרוב ציבור עושין פסח שני כמו שביארתי שם מההיא דפסחים (פ"ט ה"א) ר' יהודה אומר ציבור עושין פסח שני שכן מצינו בחזקיה שעשה פסח שני הדא הוא דכתיב כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה וע"כ כיון דס"ל שציבור עושין פסח שני אפ"ה עושין הציבור את הפסח בפסח ראשון א"כ מוכח שסובר ר' יהודה דטומאה הותרה בציבור: וכמו דאמרינן פ"ק דיומא (ד' ז') דר"י סובר דטומאה הותרה בציבור עיי"ש שהארכתי בזה וא"כ כיון דאמרינן בירושלמי (פ"ז דפסחים ה"ו) על דעתיה דר' מאיר (פי' ר' מאיר שסובר שם דהיה הציבור חצין טמאים וחצין טהורים הטהורים עושין את הראשון והטמאים השני ההן מחצה על מחצה מה את עביד ליה כרוב כמיעוט אין תימר כרוב הטמאין אין עושין את השני (כצ"ל) אין תימר כמיעוט הטהורים אינם עושים את הראשון (כצ"ל) אמר ר' יוסי לא אמר מיעוט (כצ"ל) טהורין אין עושין את הראשון ורוב טמאין אין עושין את

השני (פי' וע"כ טהורין עושין את הראשון דאם מחצה על מחצה הוא כרוב או כמיעוט יכולין לעשות את הראשון והטמאים עושים את השני דאם מחצה הוא כרוב או כמיעוט יכולים לעשות השני ממה נפשך וא"כ כיון דר' מאיר סובר נמי דהרוב ציבור טמאים יכולים לעשות השני ואפ"ה פסח דוחה טומאה. א"כ מוכח שסובר דטומאה הותרה בציבור אפי' בקרבן פסח שנאכל בטומאה שלא בא מתחילתו אלא לאכילה וע"כ סובר נמי בלחם הפנים שטומאה הותרה בציבור ואף דאמרינן ביומא (ד' ד') אמר רב נחמן מודינא היכא דאיכא שירים לאכילה וא"כ בלחם הפנים שהוא מחמשה דברים הבאים בטומאה ואינם נאכלים בטומאה אעפ"כ סובר ר' מאיר דטומאה הותרה בציבור. וע"כ סובר דמטבילין אותו בשבת אעפ"י שמטמא שני לחמים דהא בעי ערב שמש וא"כ נטמא הלחם השני וחכמים אומרים מיד דהיינו בע"ש והוא משום דאם יטבילו בשבת א"כ יטמא שני לחמים וטומאה דחוי' בציבור וע"כ אומרים מיד דהיינו בחול:

וע"ז אומר אמר ר' יעקב בר סיסי קומי ר' יוסי ואפי' על דעתיה דר' מאיר אינו מטמא אלא לחם א'. והוא דלפי מה דהי' סבור מתחילה דעל דעתיה דר' מאיר מטמא שני לחמים. א"כ צריך לומר דר' מאיר סובר דטומאה הותרה בציבור אפי' בלחם הפנים דנאכל לכהנים ובכה"ג אמרינן ביומא (ד' ז) דכ"ע סברי דטומאה דחוי' היא בציבור וע"ז אומר דעל דעתי' דר"מ אינו מטמא אלא לחם א' תיפתר שנטמא בספק משקין וכמו דאמר תחילה דספק משקין אינו מטמא אלא משום דחומר הוא בקודש וע"כ לא בעי הערב שמש דכל שהוא מחמת מעלה לא בעי הערב שמש וע"כ סובר דמטבילין אותו בזמנו אפי' בשבת וחכמים אומרים מיד והוא משום דחכמים סברי דספק משקין ליטמא טמא וכמו ר' עקיבא שאומר דיטמא יטמא וכמו דאמרינן בפסחים בש"ס דילן (ד' י"ח) ר' יוסי בשיטת ר' עקיבא רבו אמרה דדריש יטמא יטמא וכן בירושלמי (פ"ג דחגיגה ה"ב) ר"ח בשם ר' יוחנן אתי דר' יוסי בשיטת ר' עקיבא רבו כמה דר"ע אמר תמן יטמא יטמא כן ר' יוסי אמר הכא יטמא יטמא וא"כ כיון דסובר ר' יוסי טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא וא"כ אפי' בחולין נמי סובר דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ואם נטמא בספק טמא וא"כ כיון דבחולין ג"כ ספיקו מטמא אחרים ע"כ אפי' נטמא השולחן נמי בעי הערב שמש. וא"כ אם יטביל בשבת יטמא שני לחמים. ע"כ סובר דמיד פי' שצריך שיטביל מיד בחול דאם ימתין עד השבת א"כ יטמא לחם שני דהא לר' יוסי בעי הערב שמש ואיפשר דע"כ החמירו אפי' בכלים נמי ובעי הערב שמש]:

והנה הפ"מ כתב דהא דסובר ר"מ דמטבילין אותו בזמנו אפי' בשבת הוא משום דאין שבות במקדש וא"כ לפי מאי דמסיק דמיירי בשנטמא בספק משקין א"כ איפשר לומר

כיון דנטמא בולד הטומאה ע"כ מטבילין אותו אפי' בשבת וכמו דאמרינן בירושלמי בפ"ב דשבת (ה"ז) ואין מטבילין את הכלים כו' חד אמר בכלים שנטמא באב הטומאה וחד אמר בכלים שנטמא בולד הטומאה וא"כ מטבילין אפי' בשבת ובזה יתבאר שם מתיב מ"ד באב הטומאה למ"ד בולד הטומאה (כצ"ל) כמו שנתבאר שם אהא דאמר אפי' בחול יהא טעון הערב שמש א"ל ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה וביארתי שם דאפי' בולד הטומאה שהיא טומאה דרבנן נמי בעי הערב שמש כמו שביארתי שם וע"ז משני א"ל ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה דבחולין שנעשו על טהרת תרומה אע"ג דיש שלישי בחולין שנעשו על טהרת תרומה אפ"ה לא בעינן הערב שמש כמו שהבאתי ראי' מהתוס' דפ"ק דנדה (ד' ז'). וא"כ למ"ד דבולד הטומאה מטבילין בשבת ניחא שפיר: **ולפי"ז** צריך לומר דלמ"ד בולד הטומאה נמי אין מטבילין א"כ צריך לומר דהכא הטעם הא דאמר ר"מ דמטבילין בשבת הוא משום דאין שבות במקדש ולחכמים הא שאומרים מיד הוא משום דסוברים דספק משקין לטמא אחרים מדאורייתא ואם כן יטמא שני לחמים וכמו שביארתי ועיין במנחות (ד' צ"ט) תני' ר' יוסי אומר אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום אלא כו'. ואפשר לומר דהטעם של ר' יוסי הוא משום דלא התירו שבות במקדש וכמו דאמרינן בירושלמי (פ"ה דפסחים ה"ח) א"ר יונתן לא כל השבותים התירו במקדש ועוד איפשר לומר דחכמים היינו ר' שמעון ור' יהודה דסברי בפסחים (ד' ט"ז) דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ואם כן בעי הערב שמש וא"כ אם יטבילו בשבת לא יהי' לו הערב שמש ויטמא שני לחמים. וע"כ אומרים דמטבילין אותו מיד דהיינו בחול וכמו שביארתי ועיין (פ"ב דשבת) מה שביארתי שם ודו"ק: